Ἀριθ. 565 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ'

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

26 Ὀκτωβρίου 1886

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΡΘΑΣ

Διήγημα

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Α'

«Ἡ Ψαριανὴ γειτόνισσά μου κάθηται τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας της, μὲ τὸ πρωτογέννητόν της εἰς τὴν ἀγκάλην, καὶ περιμένει τὸν ἄνδρα της. Ὅτε ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν μου διέρχομαι ἐξ ἀνάγκης ἔμπροσθέν της, μὲ καλησπερίζει μειδιῶσα καὶ σχεδὸν πάντοτε εὑρίσκει τρόπον νὰ εἴπῃ τι, ὥστε νὰ διακόψω τὸν δρόμον μου διὰ ν' ἀποκριθῶ. Ἐνίοτε θηλάζει τὸ βρέφος της καλύπτουσα διὰ τῆς χειρὸς τὸ ἡμιανοικτὸν στῆθος. Δὲν εἶναι βεβαίως ὡραία ἡ γειτόνισσά μου, ἀλλ' ὅτε κλίνουσα τὴν κεφαλὴν ἀναπαύει εὐφροσύνως τὸ βλέμμα εἰς τοὺς ἀνοικτοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ θηλάζοντος τέκνου της, μὲ μειδίαμα ἀφάτου ἀγάπης εἰς τὰ χείλη, τότε μεταμορφοῦται τὸ πρόσωπόν της. Τὴν ἐξωραΐζει ἡ μητρικὴ στοργή!

Μένω τότε ἐνώπιόν της καὶ τὴν βλέπω. Ἀλλὰ δὲν βλέπω ἐκείνην. Ἄλλη μορφή, μορφὴ ὡραία, μορφὴ λατρευτή, μοῦ φαίνεται καθημένη ἐκεῖ, εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας. Φαντάζομαι ὅτι βλέπω τὴν σύζυγόν μου θηλάζουσαν εἰς τὴν μητρικήν της ἀγκάλην τὸ τέκνον μας. Τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Ψαριανῆς πράσινον μανδήλιον μεταβάλλεται εἰς κομψὸν Σμυρναϊκὸν κεφαλόδεσμον, ἡ μαύρη της κόμη μεταβάλλεται εἰς ξανθήν, καὶ δύο γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ προσηλοῦν ἐπ' ἐμοῦ ἀπερίγραπτον βλέμμα.

Ἀλλ' ἐνῷ ὀνειρεύομαι ταῦτα, ἀλλάσσει ἡ ὀπτασία, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκεῖνοι κλείονται διὰ μιᾶς, ἡ λευκὴ ὄψις ὠχριᾷ, τὸ βρέφος δὲν ἀναπνέει, καὶ τὴν βλέπω νεκρὰν τὴν μητέρα του, νεκρὰν καθὼς τὴν εἶδα, καθὼς τὴν βλέπω διαρκῶς ἐνώπιόν μου ἔκτοτε!

Ὤ, διατί τὸ ὄνειρον δὲν ἐπραγματοποιήθη! Διατί; Διότι αἱ κατηραμέναι μου χεῖρες ἐξωλόθρευσαν τὴν εὐτυχίαν μου. Ἐγὼ εἶμαι ὁ καταστροφεύς, ἐγὼ ὁ ἔνοχος, ἐγὼ ὁ φονεύς!

Β'

Σήμερον μὲ συνήντησε καθ' ὁδὸν ὁ νεωστὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα Γερμανὸς ἰατρός. Ὁ συνοδεύων αὐτὸν συμπατριώτης του τὸν ὤθησε διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐνῷ διεσταυρούμεθα, ὁ δὲ ἰατρὸς ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα καὶ μὲ ἠτένισε μετὰ περιεργείας. Τὸν ἤκουσα ὄπισθέν μου λέγοντα: «Συνέπεια βεβαίως ψυχικῆς διαταράξεως.»—Δὲν ὑπέθετεν ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω τὰ Γερμανικά του, οὐδ' ὅτι ἐσπούδασα κ' ἐγὼ τὴν ἐπιστήμην του.

Ἡ διάγνωσις μαρτυρεῖ ὀξυδέρκειαν. Τῷ ὄντι τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν μου ἠλλοιώθη κατὰ τὸ δεκάμηνον διάστημα τῆς διαμονῆς μου εἰς τὰ κελλία τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἀλλ' ἀγνοῶ ἐὰν ἡ ἀλλοίωσις ἐπῆλθε διὰ μιᾶς ἢ βαθμηδόν. Οὐδέποτε ἠρεύνησα περὶ τούτου.

Μ' ἐθεώρουν ὡς παράφρονα ἐκεῖ καὶ ὡς τοιοῦτον μὲ μετεχειρίζοντο. Δὲν ἠδύναντο νὰ ἴδωσι τί συνέβαινεν ἐντὸς τῆς ψυχῆς μου, δὲν ἐγνώριζον ὁποῖον βάρος ἐπίεζε τὴν συνείδησίν μου, δὲν ἔβλεπον ἐκεῖνοι καθὼς ἔβλεπα ἐγὼ αἰωνίως ἐνώπιόν μου τὸ φάσμα της. Καὶ ἀπέδιδον εἰς διατάραξιν φρενῶν τὴν ἀπελπισίαν μου καὶ μ' ἐβασάνιζον διὰ νὰ μὲ θεραπεύσωσιν—καὶ ἐνόμισαν ὅτι μ' ἐθεράπευσαν! Ὄχι δὲν παρελογιζόμην. Ἐὰν παρεφρόνουν τότε, παραφρονῶ καὶ τώρα. Διότι καὶ τώρα ἡ αὐτὴ εἰκὼν πλανᾶται ἀενάως ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἡ αὐτὴ ἀπελπισία μὲ κυριεύει, ἡ αὐτὴ μὲ κατέχει ἐπιθυμία τοῦ θανάτου καὶ ἔφεσις τῆς αὐτοτιμωρίας.

Ἀλλὰ τότε ἐφρόνουν ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἡ μεγίστη τῶν ποινῶν. Δὲν μὲ ἐθεράπευσαν ἐκεῖνοι, ὁ γέρων ἱερεὺς τῆς Τήνου μὲ ἔπεισεν ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ποινὴ βαρυτέρα τοῦ θανάτου. Ὤ, εἶχε δίκαιον! Τὸ ὑπεσχέθην ὅτι θὰ παραμείνω μέχρις οὗ ἔλθῃ ἀπρόσκλητος ὁ θάνατος. Ποσάκις μετενόησα διὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ποσάκις ἠθέλησα νὰ πατήσω τὸν ὅρκον μου! Ἀλλ' ὄχι! Θὰ τὸν τηρήσω πιστῶς!

Γ'

Ἐνίοτε ἀπορῶ ἐγὼ αὐτὸς πῶς ἐκτελῶ ἀκριβῶς καὶ ἀλανθάστως τὴν γραφικήν μου ἐργασίαν, ἐνῷ πλανᾶται ὁ νοῦς μου ἀλλαχοῦ,—πῶς συγκεντροῦται ἡ προσοχή μου εἰς τὸ ἔργον μου, ἐνῷ ἡ ψυχή μου ἀπουσιάζει. Μὴ ὑπάρχουσι δύο ἄνθρωποι ἐντός μου, καὶ μοιράζεται εἰς δύο ἡ ἐνέργειά των; Ἐξ ἑνὸς ὁ δοῦλος τῆς συνηθείας, ἡ

ἐργαζομένη μηχανή, ὁ ἑτεροκίνητος τροχός,—ἐξ ἄλλου ἡ ἀμετάβλητος σκέψις, ἡ ἀκατάβλητος ὀδύνη, ἡ διηνεκὴς ἀνάμνησις. Ἐξ ἑνὸς ἡ θέλησις, ἐξ ἄλλου ἡ συνείδησις; Ἐπροσπάθησα νὰ μεταβάλω τὴν σκέψιν, νὰ καταβάλω τὴν ὀδύνην, νὰ νικήσω τὴν ἀνάμνησιν, ἐπάλαισαν ἐπὶ πολὺ ἐντὸς μου τὰ ἀντίθετα στοιχεῖα, ἀλλ' ἡ θέλησις δὲν ἰσχύει. Ἐνίκησεν ἡ συνείδησις!

Δ'

Ὁ Γερμανὸς ἰατρὸς θαυματουργεῖ. Παντα-χοῦ ἀκούω ἐξυμνούμενα τὰ κατορθώματά του. Ἐθεράπευσε τοῦ ἑνὸς τὸ χρόνιον καὶ ἐπίμονον νόσημα, ἔσωσε τὸν ἄλλον καίτοι καταδικασθέντα παρὰ τῶν λοιπῶν ἰατρῶν. Οἱ πάσχοντες προσέρχονται σωρηδὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, οἱ συνάδελφοί του ἐπιζητοῦν τὴν ἀρωγήν του. Ἀντικείμενον τῆς ὁμιλίας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τῆς Ἑρμουπόλεως εἶναι πρὸ ἡμερῶν ὁ Γερμανός!

Τοιαῦτα ἐπηύχοντο οἱ συμμαθηταὶ καὶ οἱ καθηγηταὶ εἰς ἐμὲ ὅτε ἀνεχώρουν ἐξ Ἀμερικῆς. Τοιοῦτον μοὶ ἐπηγγέλλετο τὸ μέλλον ὁ πρόεδρος τῆς Σχολῆς, ὅτε ἐντὸς τῆς αἰθούσης ἐπέστεφε διὰ λατινικῆς προσλαλιᾶς τὴν ἀπονομὴν τοῦ διπλώματος, τὸ δὲ συνωθούμενον πλῆθος ἀνευφήμει τὸν νέον Ἕλληνα ἰατρόν.

Διατί ἀναπολῶ ταῦτα, καὶ πρὸς τί; Δὲν εἶμαι πλέον ἰατρὸς ἀφοῦ ἡ ἐπιστήμη μου ἀντὶ τῆς σωτηρίας ἐπέφερε τὸν θάνατον,—τὸν φόνον. Τοῦτο ἐπέβαλε τότε ἡ συνείδησίς μου, σήμερον τὸ ἐπιβάλλει καὶ ἡ ἀμάθεια. Ἐπὶ δέκα ἤδη ἔτη ἀπέμαθα τὴν μὴ ἐξασκουμένην ἰατρικήν. Σήμερον εἶμαι γραφεὺς τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ οὐδὲν ἄλλο, οὐδὲν περιπλέον! Οὐδεὶς ἐνταῦθα γνωρίζει ὅτι ἤμην ἰατρός, ἢ καὶ ἂν τὸ ἐγνώριζε τὸ ἐλησμόνησε. Ἀλλ' οὔτε μεταμελοῦμαι διὰ τοῦτο. Οὕτω ἔπρεπε νὰ γείνῃ καὶ οὕτω ἐγένετο. Ἤδη τετέλεσται!

Ε'

Πρό τινος μία ὑποψία ἤτις καὶ ἄλλοτε μ' ἐβασάνισε, μοῦ πιέζει συχνάκις τὸν νοῦν. Ἀμφιβάλλω τότε περὶ παντός, περὶ τοῦ παρελθόντος, περὶ τοῦ παρόντος, περὶ τῆς ὑπάρξεώς μου αὐτῆς. Σκέπτομαι τότε μὴ διαφεύγει ἀληθῶς τὴν θέλησίν μου ἡ ἐνέργεια τῆς διανοίας, μὴ τὰ γεννήματά της στηρίζονται ἐπὶ τῆς σαλευομένης βάσεως πάσχοντος ἐγκεφάλου, μὴ καὶ ἡ λύπη μου αὐτή... Διατί σκέπτομαι ταῦτα; Διατί αἱ ὑποψίαι αὗται αἱ ἐπιβαρύνουσαι ἔτι μᾶλλον τὸ ἀφόρητον ἄχθος τοῦ βίου; Ὄχι. Ὁ πάσχων τὰς φρένας δὲν ἔχει τὴν συνείδησιν τοῦ πάθους του.

Ὦ! Εἴθε νὰ ἤμην παράφρων!

Ϛ'

Τὴν νύκτα ὅτε ἄϋπνος βλέπω τὰ ἀναρίθμητα ἄστρα ἀκτινοβολοῦντα εἰς τὴν ἀπέραντον γαλήνην τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀκούω ὑπὸ τὸν ἐξώστην μου τὸν ἥσυχον φλοῖσβον τῆς θαλάσσης, διαπεροῦν ἐνίοτε τὴν φαντασίαν μου ὡς εἰκόνες ἀλλεπάλληλοι αἱ ὀλίγαι εὐχάριστοι ἀναμνήσεις τῆς ζωῆς μου. Ἐνθυμοῦμαι τότε τὸν Ἀμερικανὸν εὐεργέτην μου, ἐνθυμοῦμαι τὸν ἱερέα τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἐνθυμοῦμαι τὴν Ψαριανὴν γειτόνισσάν μου, ἐνθυμοῦμαι ὅσην καλοσύνην ἀπήντησα ἐπὶ γῆς. Οἱ ἄνθρωποι δὲν μοῦ ἠρνήθησαν ποτὲ τὴν συμπάθειάν των, ἀπ' ἐναντίας· ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὴν θέλω, οὔτε ποτὲ τὴν ἐζήτησα. Ἴσως ἐὰν τὴν ἐπεζήτουν δὲν τὴν ἀπελάμβανα, διότι ἀποβαίνει φορτικὴ ἡ μακρὰ δυστυχία, ἡ δὲ φιλανθρωπία προσφέρει τὴν ἐλεημοσύνην τῆς συμπαθείας εἰς δόσεις ἐφημέρους· δὲν ὑποβάλλεται εἰς χρόνιον φόρον.

Δὲν θέλω οὔτε ἀγάπην, οὔτε συμπάθειαν, θέλω νὰ διέλθω ἄγνωστος καὶ ἀπαρατήρητος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, ὑποφέρων ἐν κρυπτῷ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς μου μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ ποθητὴ ὥρα τῆς ἀπολυτρώσεως, τῆς ἀναπαύσεως.

Ζ'

Ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσω τὸν Γερμανόν, νὰ τὸν ἐρωτήσω περὶ τῶν γενομένων ἐρευνῶν καὶ προόδων εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀναισθητικῶν, νὰ ἐξακριβώσω τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου της. Ἀλλὰ πρὸς τί; Κατὰ τί θὰ ὠφελήσῃ τοῦτο; Τὸ λάθος μου δὲν διορθόνεται, ἡ νεκρά μου δὲν θ' ἀναζήσῃ. Διατί νὰ διακοινώσω εἰς τὸν ξένον τοῦτον ὅ,τι οὐδεὶς γνωρίζει;

Ὅτε ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ μου ἔκραξα ὅτι ἐγὼ τὴν ἐφόνευσα, παρεξήγουν πάντες τοὺς λόγους μου καὶ ἐνόμιζον ὅτι παρεφρόνησα ἐκ τῆς λύπης! Ἂς μείνῃ διὰ παντὸς ἄγνωστον τὸ φρικτὸν μυστικόν μου. Μόνος ὁ ἱερεὺς τῆς Εὐαγγελιστρίας τὸ ἐγνώριζε, ἀλλ' ἀπέθανεν ἐκεῖνος. Δὲν θὰ ἐρωτήσω τὸν Γερμανόν.

Καὶ ὅμως ποσάκις ἔκτοτε ἐμελέτησα τὰς ἀναλογίας καὶ ὑπελόγισα τὰ συστατικὰ τοῦ αἰθέρος, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἐφόνευσα. Ἀλλὰ ταῦτα δι' ὑπολογισμῶν δὲν ἐξακριβοῦνται. Ἀνάγκη πειραμάτων, πειράματα δὲ οὔτε ἐπεχείρησα οὔτε ἐπιχειρῶ πλέον. Πόσα τοιαῦτα ἐδοκίμασα εἰς Βοστόνην, πόσα εἰς Τῆνον, καὶ εἰς τί ἀπέληξαν; Ἐνόμιζα ὁ μωρὸς ὅτι κατέχω τὸ μυστήριον τῆς ἀκινδύνου ἀναισθησίας, ὅτι δι' ἐμοῦ θ' ἀνανακλασθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα τῆς ἐφευρέσεως, ὅτι διὰ τῆς ἐπιτυχοῦς χρήσεως τοῦ αἰθέρος θ' ἀνακουφίσω ἐγὼ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, καὶ τί κατώρθωσα; Ἐθανάτωσα τὴν γυναῖκά μου!

Πῶς δὲν ἐκράτησε τότε τὴν χεῖρά μου ἀμφιβολία τις; Τὴν ἔβλεπα ἀγωνιῶσαν, κινδυνεύουσαν νὰ συναποθάνῃ μὲ τὸ ἀγέννητον ἔτι τέκνον της, καὶ τὴν ἀπεκοίμησα διὰ τοῦ αἰθέρος. Τὴν ἀποκοίμησα πεποιθὼς ὅτι θ' ἀφυπνισθῇ καὶ θὰ

ἴδῃ εὐτυχὴς καὶ σῶα τὸ βρέφος χάριν τοῦ ὁποίου ἐκινδύνευεν ἡ ὕπαρξίς της. Δὲν ἀφυπνίσθη ἐκείνη. Ἐγὼ ἀφυπνίσθην ἐκ τῆς ἀπατηλῆς μου ματαιοφροσύνης, ὅτε τὴν εἶδα νεκρὰν ἐνώπιόν μου καὶ νεκρὸν τὸ τέκνον μου.

Πόθεν τὸ λάθος μου; Μὴ ἔσφαλα εἰς τὴν δόσιν; Μὴ ὑπερεῖχεν εἰς τὴν σκευασίαν τὸ ὀξικὸν ὀξύ; Μὴ ἐπλανήθην ὡς πρὸς τὴν κρᾶσίν της, ἢ ἐπῆλθεν ἀλλοίωσις ἀπρόβλεπτος εἰς τὰς σωματικὰς ἐνεργείας;

Ὦ τῆς ἐγκληματικῆς μωρίας μου! Τίς ἐγὼ ὁ νομίσας ὅτι ἦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μου τῆς φύσεως τὰ μυστήρια; Ὅτε εἶδα τὴν ὠχρότητα τοῦ θανάτου εἰς τὸ πρόσωπόν της καὶ ἤκουσα τοὺς τελευταίους βιαίους παλμοὺς τῆς καρδίας της, τότε συνῃσθάνθην τὴν φρίκην τοῦ ἔργου μου καὶ ἀπηλπισμένος ἔτρεξα καὶ ἐρρίφθην εἰς τὴν θάλασσαν. Διατί μὲ ἔσωσαν; Διατί δὲν μὲ ἀφῆκαν νὰ ἀποθάνω; Τί ἐκέρδησα ζῶν;

Η'

Διατί ἦλθεν ὁ Γερμανὸς ἐνταῦθα; Διατί παρῃτήσε τὴν πατρίδα του; Μὴ ὤθησε καὶ τοῦτον ἡ κακὴ τύχη νὰ ἔλθῃ νὰ ταφῇ ζῶν μεταξὺ ξένων ἀγνώστων. Αὐτὸς ὅμως ἐξασκεῖ τὸ ἔργον του, ἐνῷ ἐγὼ ἀπῃρνήθην τὴν ἐπιστήμην. Ἀλλ' ἡ δυστυχία ἔχει φάσεις ποικίλας καὶ χεῖρας πολλάς. Τοῦ ἑνὸς ἡ συμφορὰ δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ ἄλλου. Τίς οἶδε πῶς οὗτος ἐπλήρωσε τὸν φόρον του εἰς τὴν Εἱμαρμένην! Τίς οἶδε ὁποῖον βάρος φέρει ἡ συνείδησίς του.

Θ'

Συχνάκις ἀναπολῶ τὸν πρῶτον μετὰ τῆς μνηστῆς μου περίπατον. Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, ἀλλ' αἱ ἀκτῖνές του ἐφώτιζον εἰσέτι τὴν ἐξοχήν. Κατεβαίνομεν τὸ βουνὸν ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πόλιν. Ἐκράτει δέσμην ἀνθῶν ἀγρίων εἰς τὴν μίαν χεῖρα, διὰ τῆς ἄλλης ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς χειρός μου. Ἡ ψυχή μου ἦτο πλήρης εὐτυχίας! Διηρχόμεθα τὸν ἔμπροσθεν τοῦ ἀνεμομύλου ἀγρὸν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς πόλεως. Ὁ τροχός του δὲν ἐκινεῖτο, εἶχον ἐπιδεθῇ τὰ ἱστία του. Εἰς τὴν θύραν τῆς παρακειμένης καλύβης ἐκάθηντο ὁ γέρων μυλωνᾶς καὶ ἡ σύζυγός του. Ὁ υἱός των ἐπότιζε τὸν περὶ τὸν μύλον κῆπον, ἡ νύμφη των ἐπὶ χαμηλοῦ σκαμνίου ἔρραπτεν εἰσέτι, κύπτουσα διὰ νὰ βλέπῃ, τὰ δὲ δύο της τέκνα, οἱ ἔγγονοι τῶν δύο γερόντων, ἔπαιζον ἐκεῖ καὶ ἀντήχουν οἱ γέλωτές των. Ἦτο σκηνὴ ἀληθοῦς εὐτυχίας ἐκείνη. Ἐστάθημεν καὶ ἐβλέπομεν, ἀπολαύοντες μακρόθεν τὴν ἡδονὴν τῆς γαληνιαίας φαιδρότητός της. Ἔθλιψα ἐν συγκινήσει τὴν χεῖρα τῆς μνηστῆς μου. Ὦ! ἐψιθύρισα, θὰ μᾶς ἀξιώσῃ καὶ ἡμᾶς ὁ Θεὸς νὰ γηράσωμεν οὕτω περικυκλωμένοι;

Ἐμειδίασεν ἐκείνη. Πολὺ βιάζεσαι, εἶπεν. Ἂς χαρῶμεν τὴν νεότητα καὶ ἂς μὴ προμελετῶμεν τὸ γῆρας.

Δὲν ἐχάρημεν τὴν νεότητα, καὶ δὲν θὰ ἔλθῃ τὸ γῆρας. Δι' ἐκείνην βεβαίως ὄχι. Εἴθε ὄχι καὶ δι' ἐμέ!

Ι'

Βάσις τῆς εὐτυχίας ἡ ἄγνοια τοῦ μέλλοντος. Τίς θὰ ἔχαιρε ποτέ, ἐὰν ἠδύνατο νὰ προΐδῃ ὅτι ἡ παροῦσα χαρὰ θὰ μετατραπῇ εἰς λύπην; Τίς θὰ ἠγάπα, ἐὰν ἐγνώριζεν ὁποίους σπαραγμοὺς μέλλοντας ὑποκρύπτει ἡ πηγή, ὁπόθεν ἀναβρύει σήμερον ἡ εὐδαιμονία; Τίς θὰ ἤλπιζεν, ἐὰν δὲν ἔμενον κεκρυμμένα τὰ ἐπερχόμενα δεινά; Ἐνόσῳ εἶναι ὁ ἄνθρωπος νέος, τὸ στάδιον τοῦ ἀγνώστου ἁπλοῦται εὐρύτερον ἐνώπιον τῆς τυφλότητός του, ὅσῳ δὲ πλειότερον ἀπέχει τὸ μέλλον, τόσῳ μεγαλειτέρα ἡ ἐκ τῆς ἀγνοίας του πηγάζουσα εὐτυχία.

Ἀλλ' ὅταν τὸ δάκτυλον τῆς Εἱμαρμένης στηλωθῇ εἰς σελίδα ὑπὸ τῆς χειρός της ἀνοιχθεῖσαν, ὅταν ὁ κρύπτων τὰ μετέπειτα πέπλος σχισθεὶς ἀποκαλύψῃ τὰς ὄπισθεν αὐτοῦ συμφοράς, τότε διαλύεται ἡ πλάνη, τότε ἐπέρχεται ἀφύπνησις σκληρά, τὰ δὲ ὄνειρα διαδέχεται ἡ ἀπελπισία.

Τὸ βλέπω ἐγὼ τὸ δάκτυλον τῆς Εἱμαρμένης, βλέπω τὴν σκιάν του ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς μου. Διὰ τοῦ σχισθέντος πέπλου βλέπω προκεχαραγμένην τὴν τροχιάν μου μέχρι τοῦ κρημνοῦ ὅπου θὰ καταλήξῃ!

Ἀλλ' ὄχι! Ἀπατῶμαι καὶ ματαιοφρονῶ. Οὐδ' ἐπὶ τοσοῦτον δύναμαι νὰ καυχηθῶ. Ὁ ἄνευ ἐλπίδος ζῶν γνωρίζει μόνον τί ἐστερήθη, γνωρίζει ὅτι θὰ διέλθῃ ἡμέρας ἀφωτίστους ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς εὐτυχίας, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει οὔτε δύναται νὰ προΐδῃ τί εἰσέτι κρύπτεται ἐντὸς τοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ σκότους.

Ἀλλ' εἶναι πλῆρες τὸ ποτήριον, δὲν χωρεῖ ἄλλην πλέον ῥανίδα! Καὶ μὴ ἀπαιτεῖται αὔξησις ποσοῦ διὰ ν' αὐξήσῃ ἡ πικρία τῆς πικρίας του; Μὴ δὲν αὐξάνει ἀφ' ἑαυτῆς καθόσον ὁ χρόνος παρέρχεται;

Ὦ, τὸ βάρος τῆς ζωῆς! Ὦ, ἡ ἀφόρητος ἀνία τῆς ὑπάρξεως!

ΙΑ'

Ἐπὶ τέλους! ἡ λύσις παρουσιάζεται ἀφ' ἑαυτῆς! Ἐπέρχεται ἡ ποθητὴ διέξοδος ἐπὶ τέλους.

Τὴν νύκτα, ἐνῷ ἐσύριζεν ὁ ἄνεμος περὶ τὴν σκέπην τοῦ ἐξώστου μου καὶ ἡ θάλασσα ἐβρόντα κάτωθέν μου, ἤκουσα αἴφνης ξύλου τριγμὸν καὶ ἠσθάνθην τὸν ἐξώστην σεισθέντα ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου. Τὸ πρῶτόν μου αἴσθημα ἦτο αἴσθημα τρόμου. Ἀλλὰ διῆλθεν ὁ φόβος ὡς ἀστραπή, καὶ ἐπλήσθη χαρᾶς ἡ καρδία μου.

Ἐπὶ τέλους!

Ἀνέκυψα καὶ ἐκάθησα βλέπων κάτωθέν μου τὴν ἀφρίζουσαν θάλασσαν. Ἔσεισα τὸν ἐξώστην. Μόνον ἡ πρὸς τὴν κεφαλήν μου πλευρά του ἐνέδιδεν ὑπὸ τὴν πίεσιν, ἀλλ' ἐπανήρχετο μετ' ἐλαστικότητος εἰς τὴν προτέραν του θέσιν. Ἐπροσπάθησα νὰ καθησυχάσω τὰ αἰσθήματά μου καὶ νὰ κατατάξω τὰς σκέψεις μου. Τί ἔτριξε; πῶς καὶ διατί;

Δὲν κατέβην ποτὲ εἰς τὸν κρημνὸν διὰ νὰ ἐπεξεργασθῶ κάτωθεν τὰ τοῦ ἐξώστου μου. Ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν σανίδων του καρφίων φαίνεται ὅτι στηρίζεται ἐπὶ δύο πασσάλων κτισμένων ἐντὸς τοῦ τοίχου, ἀλλ' οὔτε τὸ πάχος οὔτε τὴν στερεότητα τῶν πασσάλων δύναταί τις ἄνωθεν νὰ ἐξακριβώσῃ. Ὅπως δήποτε, φανερὸν ὅτι ἡ ὑπόκρυφος ἐργασία τῆς φθορᾶς ἐγένετο βαθμιαίως καὶ ἤδη τὸ ξύλον ἀπέκαμε. Ἐχωρίσθησαν αἱ φθαρεῖσαι ἶνές του, ἀλλ' ὄχι καθ' ὁλοκληρίαν εἰσέτι. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο πάσσαλοι θὰ εἶναι ἐξ ἅπαντος τῆς αὐτῆς προελεύσεως καὶ τῆς αὐτῆς στερεότητος. Διατί δὲν ἔτριξεν ἐπίσης καὶ δὲν σαλεύει καὶ ὁ ὑπὸ τὰς πόδας μου; Διότι τὸ βάρος ἐκεῖ ὀλιγώτερον, ἡ δὲ φθορὰ κατὰ συνέπειαν βραδυτέρα.

Ἀλλ' ἐὰν ὁ εἰς μόνος πάσσαλος θραυσθῇ, ἐνῷ ὁ ἄλλος ἀντέχει εἰσέτι, ὁ ἐξώστης θὰ κρεμασθῇ χωρὶς διὰ μιᾶς νὰ καταπέσῃ. Καὶ τότε; Τί ἐκέρδισα; Διὰ νὰ καταπέσῃ ἀνάγκη ἐκ παραλλήλου καὶ ταὐτοχρόνως νὰ προβῇ καὶ τῶν δύο πασσάλων ἡ φθορά. Καὶ τότε; Τότε ὑπὸ τὸ βάρος μου θὰ συντριβῇ καὶ θὰ πέσῃ μίαν νύκτα ὁ ἐξώστης, καὶ λήγει τὸ μαρτύριον.

Θὰ μεταβάλω θέσιν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου. Θὰ τοποθετήσω τὸ προσκέφαλον ἐκεῖ ὅπου μέχρι τοῦδε ἦσαν οἱ πόδες μου.

Παραβαίνω μήπως τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν; Ὄχι. Δὲν πηγαίνω ἐγὼ πρὸς τὸν θάνατον, ἀλλ' ἰδοὺ ὁ θάνατος ἀπρόσκλητος ἔρχεται πρὸς ἐμέ. Καλῶς νὰ ἔλθῃ!

ΙΒ'

Ἑβδομὰς παρῆλθεν ὁλόκληρος, ἀντέχει δὲ στερεῶς εἰσέτι ὁ ἄλλος πάσσαλος. Οὐδὲ τριγμὸς οὐδὲ σάλευμα. Θὰ περιμείνω μεθ' ὑπομονῆς, δὲν θὰ ἐπισπεύσω τὴν καταστροφήν. Θὰ ἔλθῃ ἀφ' ἑαυτῆς. Θὰ ἔλθῃ!

Ἐδοκίμασα τί θὰ συμβῇ ὁπόταν συντριβῇ καὶ πέσῃ ὁ ἐξώστης. Ἔρριψα λίθον ὀγκώδη κατὰ κάθετον ἐπὶ τοῦ βράχου. Ὁ λίθος ἐκυλίσθη πηδῶν μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ κρημνοῦ, ἐκεῖθεν κατέπεσε, καὶ ἤκουσα τὴν βοὴν τῆς βαθείας θαλάσσης ἥτις τὸν ἐδέχθη. Ἔρριψα λιθάριον μικρὸν καὶ κατεκρημνίσθη κυλισθὲν ἐπίσης. Οὐδεμία ἐπὶ τῶν βράχων ἐξοχὴ ἱκανὴ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κύλισμα οἱουδήποτε βαρέος σώματος.

ΙΓ'

Προσοχή, προσοχή! Σήμερον συνέλαβα τὸν ἑαυτόν μου ἐπ' αὐτοφώρῳ μονολογοῦντα, — ἴσως καὶ χειρονομοῦντα.

Ἐνῷ ἐπέστρεφα εἰς τὴν οἰκίαν μου, μία γραῖα εἰς τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ ἐστάθη διὰ μιᾶς ἀπέναντί μου, ὡς τρομάξασα, καὶ μὲ παρετήρει. Συνελθὼν ἐν ἀκαρεῖ ἤκουσα τὸν ἦχον τῆς φωνῆς μου.

Προσοχή! Ἐὰν προδοθῶ, ἐὰν ἐννοηθῶσιν οἱ σκοποί μου, ἐνδέχεται νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἐκτέλεσίς των. Διὰ τοῦτο δὲν διέκοψα τὴν ἐργασίαν μου ἀλλ' ἐξακολουθῶ ἐπισκεπτόμενος τὰ γραφεῖα τῶν πελατῶν μου ὡς πρότερον. Ἀλλ' ἐὰν δὲν εἶμαι κύριος ἑαυτοῦ, ἐὰν ἡ φωνή μου προδίδει τὰ διανοήματά μου χωρὶς νὰ τὸ θέλω καὶ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω, τότε τί τὸ ὄφελος τῶν μέτρων μου περὶ τὰ λοιπά. Προσοχὴ μὴ προδοθῶ!

ΙΔ'

Σήμερον συνήντησα καθ' ὁδὸν τὸν Γερμανὸν ἰατρὸν μόλις δυνάμενον νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του. Ἦτο μεθυσμένος ὡς κτῆνος! Ἤκουσα καὶ ἄλλοτε ὅτι τὸ συνειθίζει, ἀλλὰ δὲν ἔτυχε νὰ τὸν ἴδω ποτὲ καθὼς τὸν εἶδα σήμερον. Ἦτο ἐλεεινός!

Ἐννοῶ τὸ κινοῦν αὐτὸν ἐλατήριον. Θέλει ὁ δυστυχὴς νὰ πνίξῃ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως, θέλει νὰ μὴ τὴν ἀκούῃ.

Ὑπάρχουν σκέψεις καὶ ἀναμνήσεις εἰς τῶν ὁποίων τὴν βάσανον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀντέχει. Προσπαθεῖ νὰ τὰς διώξῃ, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰς ἐξαλείψῃ οὔτε νὰ τὰς διεκφύγῃ. Ἐὰν ὑποβάλῃ τὴν διάνοιάν του εἰς ἀδιάκοπον ἐργασίαν, μεταξὺ τοῦ ἀντικειμένου τῆς μελέτης καὶ τῶν ὀφθαλμῶν του παρεισδύει ἡ εἰκὼν τὴν ὁποίαν ἐπεθύμει νὰ λησμονήσῃ. Ἐὰν κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν βλέπει καὶ πάλιν ζωντανὴν ἐνώπιόν του. Ἐὰν ἐπιζητήσῃ τὴν λήθην εἰς τὰς περιπετείας βίου πλάνητος, δὲν θὰ τὴν εὕρῃ οὔτ' ἐκεῖ. Ὅσῳ μακρὰν καὶ ἂν ὑπάγῃ τὸν παρακολουθεῖ ἀναπόσπαστος ἡ συνείδησίς του καὶ τὸν συνοδεύει ἡ θλῖψις του. Παραδίδεται τότε εἰς τὴν μέθην, θέλων καὶ προσπαθῶν ν' ἀποκτηνωθῇ. Τινές, εὐτυχέστεροι, παραφρονοῦν.

Θεέ μου, θεέ μου, δὲν εἶναι ἁπλούστερον καὶ προτιμότερον ὁ θάνατος;

ΙΕ'

Ὁ ἐξώστης εἶναι εἰσέτι στερεὸς ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς πόδας μου τὸν αἰσθάνομαι κλονούμενον περισσότερον καὶ εὐκολώτερον. Εἰκάζω ὅτι ὁ πάσσαλος ἐσχίσθη ὁριζοντίως, ἀλλὰ δὲν διερρήχθη καθ' ὅλον τὸ μῆκός του καὶ διὰ τοῦτο ἀντέχει εἰσέτι. Ἐσκέφθην ὅμως ὅτι κατα-

στρεφομένου αὐτοῦ ὁ ἐξώστης θὰ κρημνισθῇ καὶ ἂν ἔτι διατηρῆται στερεὸς ὁ ἄλλος πάσσαλος. Δὲν θὰ καταπέσῃ ἴσως ἐπὶ τῶν βράχων διὰ μιᾶς, ἀλλὰ θὰ μείνῃ κρεμάμενος ἐκ τῆς μιᾶς τῶν πλευρῶν του, τὰ δ' ἐπ' αὐτοῦ θὰ πέσωσιν ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῦ κρημνοῦ. Αἱ κιγκλίδες δὲν θὰ ἐμποδίσωσι τὴν πτῶσιν τοῦ ἐξώστου. Ἐξήτασα καλῶς τὰ ξύλα τὰ ὁποῖα τὰς συνδέουν ἄνωθεν. Εἶναι ἑκατέρωθεν προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας, ἀλλὰ τόσον ἀτέχνως καὶ ἀσθενῶς ὥστε θὰ ἐνδώσωσιν εἰς τὴν ἐλαχίστην βίαν ἢ πίεσιν. Οὐδεμία ἀνάγκη νὰ περιμένω μέχρις οὗ τρίξῃ διαρραγεὶς καὶ ὁ ἄλλος πάσσαλος. Θὰ τοποθετήσω καὶ πάλιν τὸ προσκέφαλον εἰς τὴν σαλευομένην πλευρὰν τοῦ ἐξώστου. Ἴσως οὕτω ἐπέλθῃ τὸ ταχύτερον.

ΙϚ'

Ἡ Μοῖρα προώρισε τὸ πέλαγος ὡς τάφον τῆς οἰκογενείας μου. Ἀνέκαθεν εἶχα τὸ προαίσθημα ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ θὰ εὕρω καὶ ἐγὼ τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν. Τοὺς ἄλλους τρώγει τὸ χῶμα, τὰ ἰδικά μας ὀστᾶ καλύπτονται ὑπὸ φυκῶν καὶ ὀστράκων εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης.

Ἐκ τῆς λέμβου τοῦ Ἀμερικανικοῦ πλοίου, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ναῦται διὰ τῆς βίας μᾶς ἔσπρωξαν τὴν μητέρα μου κ' ἐμέ, τὸν εἶδα κατὰ τὴν φρικτὴν ἐκείνην νύκτα, τὸν εἶδα τὸν δυστυχῆ μου πατέρα καλυπτόμενον ὑπὸ τῶν ὑδάτων.

Οἱ Τοῦρκοι ἐλεηλάτουν καὶ ἔσφαζον ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐνῷ ἡμεῖς ἐφεύγομεν πρὸς τὴν παραλίαν. Ἡ λέμβος ἐκεῖ ἐπερίμενεν πλήρης ἤδη προσφύγων. Μᾶς ἔσπρωξαν ἐντὸς αὐτῆς οἱ ναῦται τὴν μητέρα μου κ' ἐμὲ καὶ ἡ λέμβος ἀπεμακρύνθη τῆς ἀκτῆς. Ὁ πατήρ μου ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μᾶς ἠκολούθει κολυμβῶν. Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἦσαν ἤδη ἐπὶ τῆς παραλίας μὲ τὰ ξίφη γυμνά, μὲ τὰ ὅπλα ἀπαστράπτοντα ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης. Ἐκράτουν τὸ φόρεμα τῆς μητρός μου, ὀρθίας ἐντὸς τῆς λέμβου, βωβὸς ἐκ τοῦ τρόμου, μὲ τὰ βλέμματα προσηλωμένα πρὸς τὸν πατέρα μου. Αἴφνης εἶδα τὰς λάμψεις ἐκπυρσοκροτήσεων, ἤκουσα τουφεκισμοὺς καὶ εἶδα τὸν πατέρα μου ὑψοῦντα τὰς χεῖρας καὶ ἔπειτα... δὲν τὸν εἶδα πλέον!

Ἡ μήτηρ μου ἔπεσεν ὡς νεκρὰ ἐντὸς τῆς λέμβου, καὶ ὡς νεκρὰν τὴν μετέφερον οἱ ναῦται ἐπὶ τοῦ πλοίου. Καὶ ἐγὼ ἐξηκολούθουν κρατῶν μὲ τὰς δύο χεῖρας τὸ φόρεμά της. Αἱ φιλάνθρωποι φροντίδες τῶν ξένων τὴν ἐπανέφερον εἰς τὴν ζωήν. Ἀλλὰ δὲν ἦτο ζωὴ ἐκείνη! Ἐφαντάζετο διαρκῶς ὅτι βλέπει τὸν σύζυγόν της διωκόμενον ὑπὸ τῶν Τούρκων, δὲν μὲ ἀνεγνώριζεν, ἔκλαιε λέγουσα ὅτι ἔσφαξαν καὶ τὸ τέκνον της οἱ Τοῦρκοι. Εἰς μάτην κατεφίλουν τὰς χεῖράς της, εἰς μάτην ἔκραζα, Ἐδῶ εἶμαι, μητέρα! Παρεφρόνησεν ἡ τάλαινα. Ἀλλὰ τὸ μαρτύριον ἐκείνης δὲν ἦτο μακρὸν ὡς τὸ ἰδικόν μου. Συγχρόνως μὲ τοῦ νοῦ ἐξηντλήθησαν καὶ τοῦ σώματός της αἱ δυνάμεις. Ἀπέθανε! Καὶ ἐκ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου ὅπου, ἀντὶ ἱερέως, ὁ πλοίαρχος ἀνέγνωσεν εἰς ξένην γλῶσσαν τὰς νεκρωσίμους προσευχάς, τὸ λείψανόν της σαβανωθὲν ἐντὸς ἱστίου μὲ σφαῖραν βαρεῖαν εἰς τοὺς πόδας, ἐρρίφθη εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης!

Ἤμην δεκαετὴς τότε, ἤμην εἰς ἡλικίαν ὥστε νὰ αἰσθανθῶ ὁλόκληρον τὴν πικρίαν τῶν τραγικῶν ἐκείνων περιπετειῶν. Ἔκτοτε ἐνετυπώθη εἰς τὴν ψυχήν μου τὸ προαίσθημα ὅτι τὰ ὀστᾶ μου, καθὼς τὰ ὀστᾶ τῶν γονέων μου, πέπρωται νὰ κυλίωνται εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ πελάγους μέχρις οὗ ἡ κόνις ἀνέλθῃ εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀναμιγνυομένη μὲ τοὺς ἀφροὺς τῶν κυμάτων.

ΙΖ'

Τέσσαρες ἑβδομάδες συνεπληρώθησαν σήμερον, ὁ δὲ ἐξώστης ἀντέχει εἰσέτι. Ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν προσδοκῶ τὸ τέλος, ἀλλ' ὁ ἥλιος ἀνατέλλων μοῦ τὸ ἀναβάλλει εἰς τὴν αὔριον. Ἀπηύδησα περιμένων. Ἡ κεφαλή μου ἀλγεῖ, βομβοῦν τὰ ὦτά μου, οἱ ὀφθαλμοί μου καίουν, αἰσθάνομαι ὅτι δὲν δύναμαι πλέον ἐπὶ πολὺ νὰ κυβερνῶ τὸν νοῦν μου. Ἐλπίζω ὅμως, ἐλπίζω ὅτι προσεγγίζει ἡ καταστροφή. Αἱ σανίδες τοῦ ἐξώστου τρίζουν καὶ κλονίζονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

Ὁ οὐρανὸς εἶναι σήμερον ζοφερός, ὁ ἄνεμος γίνεται σφοδρότερος καθόσον ὁ ἥλιος καταβαίνει πρὸς τὴν δύσιν του. Ἐὰν μεταβληθῇ εἰς τρικυμίαν τὴν νύκτα, ἴσως οἱ πάσσαλοι ἐπὶ τέλους συντριβῶσι.

Ἴσως! Χθὲς πρὸς τὸ λυκαυγὲς μία λευκὴ περιστερὰ ἦλθε κ' ἐκάθησεν ἐπὶ τῶν κιγκλίδων τοῦ ἐξώστου ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου, πάλλουσα τὰς πτέρυγάς της. Ἐντὸς τοῦ διαλυομένου σκότους, πρὸ τοῦ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, τὴν εἶδα προσηλοῦσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τοὺς λάμποντας ὀφθαλμούς της. Τὸ βλέμμα της ἐξέφραζε θλῖψιν ἄφατον. Ἐφαντάσθην ὅτι ἦτο ἡ ψυχὴ τῆς γυναικός μου καὶ ἔκλαυσα. Ὦ, πρὸ πόσου καιροῦ δὲν ἔχυσα δάκρυα! Ἔκλαυσα καὶ ὡμίλησα πρὸς τὴν λευκὴν περιστεράν. Εἶπα τῆς ψυχῆς μου τὸν πόνον. Καὶ μὲ ἤκουεν ἡ περιστερὰ καὶ μ' ἔβλεπε μὲ τὸ θλιβερὸν βλέμμα της. Εἶπα τὴν ἐλπίδα μου ὅτι ἐπέρχεται τῶν δεινῶν μου ἡ παῦσις, ὅτι θὰ συνενωθῶμεν καὶ πάλιν. Καὶ ἤνοιξε τὰς λευκάς της πτέρυγας ἡ περιστερὰ καὶ ἀπεμακρύνθη προσηλοῦσα εἰσέτι ἐπ' ἐμοῦ τὸ βλέμμα. Μοῦ ἐδείκνυεν ἄρά γε τὸν δρόμον; Ὦ ψυχὴ τῆς γυναικός μου θὰ σὲ ἀκολουθήσω! Ἔρχομαι!»

Ἐνταῦθα λήγουν αἱ αὐτόγραφοι σημειώσεις τοῦ Φιλίππου Μάρθα. Δὲν ἀπαιτοῦνται γνώσεις

βαθεῖαι ἰατρικῆς ὅπως ἐκ τῆς ἀναγνώσεώς των ἐννοήσῃ πᾶς τις ὅτι ὁ δυστυχὴς κατείχετο ὑπὸ τῆς μονομανίας τῆς αὐτοκτονίας. Εἰς τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα διαφαίνονται πάντα τὰ παθολογικὰ συμπτώματα νοσούσης διανοίας.

Ἐπὶ ἱκανὰς ἡμέρας ἠρεύνησα εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἑρμουπόλεως πρὸς ἀνεύρεσιν ἐγγράφου οἱουδήποτε ἀναγομένου εἰς τὸν θάνατόν του. Ἐπὶ τέλους ἀνεκάλυψα δικαστικὴν ἀπόφασιν διαλαμβάνουσαν ὅτι μὴ παρουσιασθέντος συγγενοῦς τινος διεκδικοῦντος τὴν κληρονομίαν του, μήτε δανειστοῦ οὐδενός, ἡ πενιχρὰ περιουσία του μετεβιβάζετο εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου. Ἐπισυνημμένη δὲ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου ὑπῆρχεν ἡ σημείωσις τῆς ἐπὶ δημοπρασίας ἐκποιήσεως τῶν ὀλίγων σκευῶν του, ἐκκαθαρισάντων, κατὰ λεπτομερῆ ἀπογραφήν, εἰς δραχμὰς πεντήκοντα τρεῖς καὶ λεπτὰ τριάκοντα.

Ἐξ ἑτέρου ἐγγράφου περισωζομένου εἰς τὴν βιβλιοθήκην Ἑρμουπόλεως ἐξάγεται ὅτι τὰ βιβλία του δὲν συμπεριελήφθησαν εἰς τὴν δημοπρασίαν, ἀλλ' ἐναπετέθησαν εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην. Τὰ πλεῖστα εἶναι Ἀγγλικὰ καὶ ὕλης ἰατρικῆς, ἀλλ' ὑπάρχουν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τινες Ἀγγλικαὶ ἐκδόσεις Ἑλλήνων συγγραφέων. Τὸ ὅλον τῆς μικρᾶς βιβλιοθήκης τοῦ Μάρθα ἀπετελεῖτο ἐκ τόμων τεσσαράκοντα περίπου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δι' ἐμὲ τὸ κειμήλιον τῆς συλλογῆς ἦτο τὸ ἰδιόγραφον σημειωματάριόν του.

Ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἐγγράφων τούτων οὐδόλως ἐφωτίσθην ὡς πρὸς τὰ καθέκαστα τῆς ἀποβιώσεώς του, παρῄτησα δὲ πᾶσαν ἐλπίδα τοῦ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν περιέργειάν μου, ὅτε φυλλολογῶν χάριν ἄλλων μελετῶν τὴν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Ἑρμουπόλεως συλλογὴν τῆς ἐφημερίδος «ὁ Φανὸς τοῦ Αἰγαίου», ἀνεκάλυψα εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 319 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν τῆς 10ης Σεπτεμβρίου 1847 φύλλον αὐτῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων τὴν ἑξῆς παράγραφον:

«— Πλησίον ὅσων ἄλλων καταστροφῶν ἐπέφερεν ἡ φοβερὰ τρικυμία τῆς προχθεσινῆς νυκτός, ἔχομεν δυστυχῶς νὰ συγκαταριθμήσωμεν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου Μάρθα. Οἱ γείτονες μὴ ἰδόντες αὐτὸν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας χθές, ἐπληροφόρησαν τὴν ἀστυνομίαν ὅτι κατέπεσεν ὁ ἐξώστης τῆς οἰκίας του, κειμένης παρὰ τὴν δυτικὴν Ἐκκλησίαν. Διαρρηχθείσης τῆς θύρας, ἐπεκυρώθησαν αἱ ὑποψίαι τῶν γειτόνων. Καθ' ἃς ἐλάβομεν πληροφορίας ὁ Μάρθας ἐκοιμᾶτο συνήθως ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, τὸν ὁποῖον ἡ βία τοῦ ἀνέμου κατέρριψεν ἐπὶ τῶν κατωφερῶν βράχων. Ὁ ἐξώστης καὶ πάντα τὰ ἐπ' αὐτοῦ κατακυλισθέντα κατεποντίσθησαν ἐντὸς τῆς βαθείας εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος θαλάσσης. Ὁ δυστυχής, πεποιθὼς εἰς τὴν στερεότητα τοῦ ἐξώστου, δὲν ἐπρόφθασε νὰ σωθῇ ἀφυπνιζόμενος. Ἡ καταστροφὴ ἐπῆλθεν ἀκαριαίως ὡς ἐκ τῆς σφοδρότητος τῆς τρικυμίας. Ἡ ἐξακολούθησις αὐτῆς δὲν ἐπέτρεψεν εἰσέτι τὴν ἐκεῖ ἔρευναν, ἀλλ' ἄνωθεν οὐδὲν φαίνεται ἐπιπλέον, οὔτε πτῶμα, οὔτε σανίς, οὔτε σινδόνη. Ὁ ἄνεμος πνέει νοτιοδυτικός, ὥστε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ φέρῃ τὸ λείψανον τοῦ πνιγέντος πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Τήνου».

Δ. Βικελας

ΙΕΡΟΤΗΣ

ΤΗΣ ΕΝΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Ἡ διδάσκαλος εἶναι βοηθὸς καὶ ἀναπληρωτὴς τῆς μητρὸς ἐν τῇ ἀγωγῇ τῶν τέκνων, ἢ καὶ ἐντελὴς ἀντικαταστάτης αὐτῆς. Ἀναδέχεται λοιπὸν μέρος τι τῶν ὑποχρεώσεων καὶ καθηκόντων τῆς μητρὸς ἢ αὐτὰς ταύτας ὁλοκλήρους.

Κατὰ συνέπειαν, ὡς ἡ μήτηρ, οὕτω καὶ ἡ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ἔχῃ βαθυτάτην τὴν συναίσθησιν τοῦ ὅτι ἀναδέχεται τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου, πρὸς ὃν θέλει ποτὲ δώσει λόγον διὰ τὴν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν, ἣν διὰ τῆς ἐντελοῦς ἢ τῆς πλημμελοῦς ἀγωγῆς παρεσκεύασεν εἰς τὰ ἐμπιστευθέντα αὐτῇ τέκνα. Διότι ἡ ἀγωγὴ δὲν δύναται μὲν νὰ μεταβάλῃ τὴν φύσιν, ἐξευγενίζει ὅμως καὶ ἐνισχύει αὐτήν, μετριάζουσα τὰς ἀτελείας, ἀφυπνίζουσα καὶ ἐξεγείρουσα τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς. Ἀλλ' ὅταν ἡ διδάσκαλος, ὡς ἄλλη μήτηρ, ἐν τῇ πληρεστάτῃ συναισθήσει τῶν ἀγαθοποιῶν ἢ κακοποιῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπὶ τοῦ παιδαγωγουμένου ἐνεργείας αὐτῆς, ἐμφορηθῇ τῆς ἱερότητος τῆς ἐντολῆς της καὶ εἰς ταύτην καὶ μόνην ἀποβλέπῃ, τότε μετὰ συγκινήσεως, ἀλλὰ καὶ δυνάμεως καὶ βεβαίας ἐπιτυχίας ποδηγετεῖ τὴν νεαρὰν ἐκείνην ψυχὴν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς τελειοποιήσεως.

Ἡ διδάσκαλος λοιπὸν ἀφεύκτως πρέπει νὰ εἶναι καὶ παιδαγωγός, καθ' ὅσον σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶναι, καὶ θὰ εἶναι πάντοτε, ἡ ἐναρμόνιος τελειοποίησις ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ παιδός. Πῶς δὲ ἡ εἰς μόνην τὴν γραμματοδιδασκαλίαν περιοριζομένη διδάσκαλος δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν τελειοποίησιν καὶ μάλιστα τὴν ἐναρμόνιον τελειοποίησιν τῶν μαθητριῶν καὶ μαθητῶν αὐτῆς; Ὅ,τι δὲν ἔχομεν δὲν δυνάμεθα νὰ μεταδώσωμεν. Διὸ σπουδαιότατα πρέπει νὰ εἶναι καὶ πραγματικὰ τὰ προσόντα τῆς διδασκάλου· ἑκάστη δὲ νέα, προσερχομένη εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἔργον, ὀφείλει πρότερον πολλαχῶς νὰ ἐρευνήσῃ ἑαυτήν, ὅπως πεισθῇ, ὅτι πράγματι κέκτηται τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χαρίσματα.

Καὶ σωματικῶς μὲν δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἄγαν

δυσειδής, οὐδὲ νὰ ἔχῃ τι τῶν ἐλαττωμάτων ἐκείνων, τῶν διεγειρόντων τὸν οἶκτον ἢ τὴν ἀποστροφήν, διότι πλὴν τοῦ ὅτι εἶναι ἀρχὴ παιδαγωγικὴ νὰ περιβάλληται ὁ παῖς ἐκ μικρᾶς ἡλικίας δι' ὅσον οἷόν τε κανονικῶν καὶ ὡραίων μορφῶν καὶ σχημάτων, οὐδὲν πρέπει νὰ δυσχεράνῃ τὴν πρὸς τὴν παιδαγωγὸν ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην αὐτοῦ. Πρέπει νὰ εἶναι καὶ ὑγιής, ὑγιεστάτη μάλιστα κατὰ τὰ πνευστικὰ καὶ φωνητικὰ ὄργανα καὶ τὸ νευρικὸν σύστημα, διότι κοπιωδέστατον εἶναι τὸ ἔργον διὰ τὰς εὐσυνειδήτως ἐργαζομένας, αἵτινες ἄλλως τε οὐδ' ἠδύναντο ν' ἀνθέξωσιν εἰς τοὺς κόπους τούτους.

Αἱ γνώσεις τῆς παιδαγωγοῦ—διδασκάλου πρέπει νὰ εἶναι μᾶλλον σαφεῖς καὶ θετικαὶ ἢ πολλαὶ καὶ ἐπιπόλαιαι. Ἰδίως ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὸ δώρημα τῆς μεταδοτικότητος, ὅπερ εἶναι μὲν φυσικόν, ἀποκτᾶται ὅμως καὶ διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ μεγάλως ὑποβοηθεῖται διὰ τῆς σαφηνείας τῆς διδασκαλίας. Πρὸ παντὸς ἄλλου ὅμως ἡ παιδαγωγὸς ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ἐνθυμῆται διαρκῶς, ὅτι αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις διακρίνονται μὲν ἀπ' ἀλλήλων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀλλ' οὐδόλως ἐνεργοῦσι μεμονωμένως. Οὕτω λοιπόν, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ τελεσφόρον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, πρέπει πρῶτον ν' ἀγαπᾷ ἡ ἰδία τὸ ἔργον της, ν' ἀγαπᾷ τὰ διδασκόμενα παιδία καὶ τὸ μάθημα ὅπερ διδάσκει. Τότε μόνον θέλει πληροῦσθαι ἡ ἰδία τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, οὗ ἡ εἰς τὸ ἀκροατήριόν της μετάδοσις θέλει ἀσφαλῶς ἐπιφέρει τὴν θετικὴν καὶ ἀρίστην ἀντίληψιν καὶ οἰκειοποίησιν τῶν δεδιδαγμένων, ὅπερ εἶναι τὸ τέρμα πάσης καλῆς διδασκαλίας. Τότε μόνον αἱ ἀλήθειαι, καὶ πᾶσα ἀγαθὴ διδασκαλία, ἐκ τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας τῆς διδασκάλου θέλουσιν εἰσδύει εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν διδασκομένων καὶ καρποφορήσει ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐν τῇ παραβολῇ ὁ ἀγαθὸς σπόρος, ὁ πεσὼν ἐν τῇ παρασκευασθείσῃ ἀγαθῇ γῇ.

Τῆς ἀληθοῦς παιδαγωγοῦ ἡ διδασκαλία δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἐκμάθησιν θεωρητικῶν κανόνων, ὀνομάτων, ἀριθμῶν, γεγονότων κ. τ. τ. χάριν ψυχρᾶς ἐκπληρώσεως τοῦ ἅπαξ ἀναδεχθέντος καθήκοντος· ἀλλ' οὔτε πρὸς ἐπίδειξιν τῶν γνώσεών της διδάσκει, ἢ ὅπως καὶ εἰς τὰς μαθητρίας της παρέχῃ ἐφόδιά τινα ἐπιδείξεως καὶ ματαιοφροσύνης. Ἡ ἀληθὴς παιδαγωγὸς διὰ τῆς διδασκαλίας της ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀληθῆ διαπαιδαγώγησιν τῶν ἐμπεπιστευμένων αὐτῇ τέκνων, εἰς τὴν πραγματικὴν μόρφωσιν τοῦ ἤθους καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, εἰς αὐτὰ τέλος τὰ πραγματικὰ καὶ πρακτικὰ ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ ἀποτελέσματα τῶν διδασκομένων. Διδάσκουσα δηλαδὴ αὐτά, μεταδίδει αὐτοῖς ἀληθείας καὶ ἀρετάς, διεγείρει ἐν αὐτοῖς θερμὴν τὴν πρὸς ταύτας ἀγάπην καὶ ζωηρὸν τὸν πόθον τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, τέλος παρέχει αὐτοῖς, διὰ τῆς ἕξεως καὶ τῆς ἀγάπης τῆς δράσεως καὶ τῆς ἐργασίας, τὴν πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν ταύτην ἀπαιτουμένην δύναμιν.

Τὰ οὕτω παιδαγωγούμενα τέκνα πρωΐμως ὁδηγοῦνται εἰς τὴν μετὰ συνειδήσεως προαιρετικὴν ἐκπλήρωσιν τῶν βαθμηδὸν αὐξανομένων καθηκόντων αὐτῶν· τελειοποιοῦνται δὲ ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον θετικῶς καὶ ἀληθῶς, καὶ φθάνουσιν ἀσφαλῶς, κατὰ τὸ τέρμα τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν, εἰς τὴν ἐναρμόνιον ἐκείνην ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν δυνάμεών των, ἥτις ἀρχῆθεν ὑπῆρξε τὸ μόνον ἱερὸν μέλημα τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν παιδαγωγοῦ.

Εἶναι ἆρά γε δυνατὸν ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι τὰ οὕτω πως διαπαιδαγωγηθέντα παιδία θὰ εἶναι πληρέστατα παρεσκευασμένα πρὸς πάντα τὰ στάδια τοῦ βίου, πρὸς πάσας τάς τε οἰκογενειακὰς καὶ κοινωνικὰς ὑποχρεώσεις, πρὸς πᾶσαν ὑπερτέραν ἐκπλήρωσιν δυσχερεστάτου καθήκοντος ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων; Εἶναι δυνατὸν ν' ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι διὰ τοῦ τοιούτου βίου ἀσφαλέστατα θέλουσιν ἀνευρίσκει τὴν ἐνδόμυχον χαρὰν καὶ ψυχικὴν ἱκανοποίησιν, τὴν ἀληθεστάτην δηλαδὴ βάσιν πάσης ἀληθοῦς καὶ μονίμου εὐτυχίας;

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδεικνύεται ἡ σπουδαιότης καὶ ἱερότης τῆς ἐντολῆς τῆς διδασκάλου, συνισταμένη εἰς τὸ ὅτι αὕτη ὀφείλει νὰ ἄγῃ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῇ ψυχήν, διὰ τῆς ἐναρμονίου ἐκπαιδεύσεως καὶ μορφώσεως, εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς, ἤτοι πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν, δι' οὗ καὶ μόνον εὐεκτεῖ καὶ εὐδαιμονεῖ.

Πότε ὅμως δύναται νὰ ἔχῃ πληρεστάτην τὴν συναίσθησιν ταύτην τῆς ἱερᾶς αὐτῆς ἐντολῆς ἡ διδάσκαλος καὶ πῶς δύναται ν' ἀνευρίσκῃ ἐν ἑαυτῇ τὴν πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῆς δύναμιν; Ἡ εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπάντησις ταυτίζεται μετὰ τῶν καρδιακῶν καὶ βουλητικῶν αὐτῆς προσόντων. Διότι ἐάν, ὡς πρὸς τὸν νοῦν, ἡ διδάσκαλος ὀφείλῃ πρὸ πάντων νὰ ἔχῃ ὀρθὴν κρίσιν, ὥστε νὰ διατάττῃ καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ ὀρθῶς καὶ καταλλήλως ἑκάστοτε τὰ ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν παιδαγωγουμένων καὶ ὡς πρὸς αὐτὰς τὰς ἑκάστοτε ἀλλοίας περιστάσεις ἐμπρέποντα καὶ ἀπαιτούμενα, καὶ νὰ ρυθμίζῃ συμφώνως πρὸς ταῦτα τήν τε διδασκαλίαν καὶ τὰς νουθεσίας αὐτῆς, ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τῆς θελήσεως καὶ ὡς πρὸς τὸ ἦθος καὶ τὸ σύνολον τοῦ χαρακτῆρος ἐν γένει ἡ παιδαγωγὸς ὀφείλει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν ἐντελεστέρα χριστιανή, κατὰ τὸν πληρέστατον ὁρισμὸν τῆς χριστιανῆς τῆς ὡραίας ἐκείνης ἐποχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ τῶν πρώτων αἰώνων. Δηλαδὴ ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀκμαῖον τὸ θρησκευτικὸν

αἴσθημα καὶ καλλιεργημένας τὰς καλλιτεχνικὰς αὐτῆς διαθέσεις πρὸ πάντων δὲ ἐμφορουμένη τῆς ἱερότητος τῆς ἐντολῆς της, νὰ εἶναι πλήρης αὐταπαρνήσεως καὶ ἀφοσιώσεως ὑπὲρ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων της. Ἡ τοιαύτη παιδαγωγὸς εἶναι θησαυρὸς ἀκένωτος εὐεργετικῆς δράσεως καὶ ἀγάπης, εἰς τὰς θερμαντικὰς ἀκτῖνας τῆς ὁποίας αἱ νεαραὶ τῶν παίδων ψυχαὶ ζωογονοῦνται καὶ ἀναθάλλουσι θαυμασίως, ἀποφέρουσαι πολλαπλασίους καρπούς.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν τοιαύτη εἶναι ἡ ἱερὰ τῆς διδασκάλου ἐντολή, ἀφ' οὗ τοσοῦτον σπουδαῖα εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῆς εὐεργετικῆς αὐτῆς δράσεως, ὁποία ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ πρὸς μόρφωσιν τοιούτων παιδαγωγῶν φροντὶς καὶ μέριμνα τῶν τε διδασκαλείων καὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐν γένει! Τὰ ὑψηλὰ καὶ σπουδαῖα προσόντα τῆς παιδαγωγοῦ δὲν ἀποκτῶνται διὰ τῆς ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν ἐκμαθήσεως τῶν ἀρίστων παιδαγωγικῶν συστημάτων. Πολλάκις μάλιστα ἀτελέστεραι μέθοδοι ἀκολουθούμεναι εὐστόχως καὶ εὐσυνειδήτως ὑπὸ καλοῦ παιδαγωγοῦ, ἀποφέρουσι σπουδαιότερα ἀποτελέσματα ἄλλων ἐντελεστέρων μεθόδων ἐφαρμοζομένων ὑπὸ ἀτελῶν διδασκάλων.

Ἡ παιδαγωγὸς ὀφείλει πρῶτον ἐκ φύσεως νὰ εἶναι πεπροικισμένη διὰ τῶν πρὸς τὴν ἐντολὴν αὐτῆς ἀφεύκτων χαρισμάτων. Κατὰ δεύτερον ὅμως λόγον ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀνατροφὴν εἰδικὴν καὶ παρασκευαστικὴν πρὸς τὸ ἔργον της. Πόσον ἄδικος καὶ ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν σπουδαιοτέραν εὐόδωσιν τῆς δράσεως τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ ἔτι καὶ νῦν παρ' ἡμῖν ἐν τῇ γυναικείᾳ ἐκπαιδεύσει ἐπικρατοῦσα μεγίστη ἐπιπολαιότης! Ὀλίγισταί εἰσαι αἱ ὡς πρὸς ταύτην ἀπαιτήσεις ὅλων. Ἐν ᾧ δὲ οἱ νέοι, μετὰ πολυετῆ, εἰδικὴν σπουδὴν καὶ προετοιμασίαν, ὑποβάλλονται εἰς πολλαπλᾶς γραπτάς, προφορικὰς καὶ πρακτικὰς ἐξετάσεις, ὅπως παρέχωνται αὐτοῖς τὰ πτυχία καὶ αἱ ἄδειαι τοῦ μετέρχεσθαι τὰ διάφορα αὐτῶν ἐπαγγέλματα καὶ ἔργα, ἐπιπολαιοτάτη εἶναι ἡ προπαίδευσις καὶ προετοιμασία τῆς τε μητρὸς καὶ τῆς παιδαγωγοῦ, εἰ καὶ οὐχ ἧττον μετέπειτα πάντες ἀπαιτοῦσιν ὅπως ἀναδειχθῶσιν τέλειαι κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, πρὸς ἃ ἀτελέστατα ἢ καὶ οὐδόλως εἶχον προασκηθῆ.

Ἡ παιδαγωγὸς λοιπὸν ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ ἡ ἰδία τελειοποιημένας τάς τε σωματικὰς καὶ τὰς ψυχικὰς αὐτῆς δυνάμεις, ὅπως κατασταθῇ κατάλληλος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν μαθητριῶν καὶ μαθητῶν αὐτῆς. Ὀφείλει νὰ εἶναι ἐπιτηδεία καὶ φίλεργος, νὰ ἔχῃ δὲ ἐκπαιδευθῇ κατὰ τὰ ἄριστα συστήματα, δι' ὧν εὐκολώτερον καὶ τελειότερον δύναται νὰ παρακολουθῇ μετέπειτα τὰς προόδους τῆς παιδαγωγίας καὶ νὰ κατανοήσῃ τὰς μεθόδους ἃς πρόκειται νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς μόρφωσιν τῶν ὑπ' αὐτῆς παιδαγωγουμένων. Πρὸ πάντων δὲ ὁλόκληρος ἡ ἀγωγὴ καὶ ἐκπαίδευσίς της ὀφείλει νὰ τείνῃ, δι' ὅλων αὐτῆς τῶν μέσων, εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτῇ πρωΐμως τὴν ἀγάπην, τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ἐντολῆς της, ὅτε μόνον δύναται ν' ἀνυψωθῇ εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἀξιοπρέπειαν, νὰ ἐξευγενίσῃ τὸ ἕνεκα πλείστων λόγων ἐξευτελισθὲν ἐπάγγελμά της, νὰ κατανοήσῃ καὶ συναισθανθῇ τὴν ἱερότητα τῆς ἐντολῆς της, καὶ τέλος ἐν πεποιθήσει νὰ δρᾷ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν περὶ αὐτὴν καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς φιλτάτης αὐτῇ πατρίδος.

Αικ. Λαμπαριδου.

ΕΝ ΤΩι ΑΡΣΑΚΕΙΩι

Ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ κ. Βιώνη, τοῦ σεβαστοῦ ἐπόπτου τῶν ἐν Ἀθήναις παρθεναγωγείων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, ἐπεσκέφθην τὸ Ἀρσάκειον.

Ἐν τῷ προδόμῳ, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι, ἐπὶ στηλῶν μαρμαρίνων, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένα ἀνάκεινται τὰ ὀνόματα τῶν προέδρων καὶ συμβούλων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας καὶ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν, οἵτινες, φλογεροῦ πόθου ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδεύσεως ἐμφορούμενοι, ἐθυσίασαν γενναίως ὑπὲρ αὐτῆς τὸν χρόνον αὐτῶν ἢ τὸ χρῆμα· στίλβουσι τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τοῦ μαρμάρου, ἀλλ' ἡ ἀνάμνησίς των στίλβει λαμπροτέρα ἐν τῇ ἐθνικῇ εὐγνωμοσύνῃ!

Διὰ μεγάλης ὑαλοφράκτου θύρας εἰσῆλθον εἰς τὴν μαρμαρόστρωτον στοάν, ἐν ᾗ ὑψοῦται ἡ προτομὴ τοῦ Ἀρσάκη. Ὁ μεγαλώνυμος ἱδρυτὴς τοῦ ἐπισημοτάτου τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων διὰ τῶν μαρμαρίνων του ὀφθαλμῶν θεωρεῖ τὸ ἔργον τῆς φιλομουσίας αὐτοῦ, ὅπερ, παραδόξως, οὐδέποτε κατὰ τὸν βίον του ἠθέλησε νὰ ἴδῃ διὰ ζώντων ὀφθαλμῶν.

Ἀριστερᾷ, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Διευθύνσεως, εἰσὶν ἀνηρτημέναι αἱ εἰκόνες τῶν προέδρων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, τοῦ Γ. Κουντουριώτη, Μεταξᾶ, Μαυροκορδάτου, Λέοντος Μελᾶ, Ῥομπότη καὶ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἑταιρίας Κοκκώνη... Τινὲς τῶν ἀνδρῶν τούτων πρὶν μεριμνήσωσι περὶ τῆς εἰρηνικῆς τῶν ἑλληνίδων ἀναπλάσεως, ἄλλας μερίμνας βαρυτέρας περὶ ἀναστάσεως τῆς Πατρίδος ἐκυοφόρησαν ἐν τῇ κεφαλῇ των, καὶ αἱ σεβάσμιαι μορφαί των, αἱ ἀπαθεῖς νῦν ἀκινητοῦσαι ἐντὸς τοῦ πλαισίου των, συνεσπάσθησαν βιαίως ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τοῦ κινδύνου ὁπότε ἠγωνίζοντο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας...

Ἡ διευθύντρια τοῦ Ἀρσακείου κυρία Κλέβε, λίαν φιλοφρόνως, ἐφ' ᾧ ἐκφράζουσαν αὐτῇ καὶ δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας μας, ἐξεναγήσεν ἡμᾶς ἀνὰ τὸ οἰκοδόμημα.

Ἡ ἐντύπωσις ἣν ἐμποιεῖ καὶ ἡ ἐπὶ μέρει ἐπίσκεψις εἶνε λίαν εὐάρεστος. Διάδρομοι εὐρεῖς καὶ ὑψηλοί, αἴθουσαι μεγάλαι, διαίρεσις τοῦ κτιρίου συμμετρική. Εὐχερῶς ἔννοεῖ τις ὅτι ἀρχῆθεν δι' ὃν προωρίσθη σκοπὸν ᾠκοδομήθη, ἐκτιμᾷ δ' ἐπαξίως τὴν μέριμναν καὶ τὴν τέχνην τοῦ ἀνεγείραντος αὐτὸ ἀρχιτέκτονος μακαρίτου Καυταντζόγλου, ὅστις οὐδὲν παρημέλησε ὅπως καταστήσῃ τὸ οἰκοδόμημα εὐάερον καὶ ὑγιεινόν· τοιοῦτο δ' εἶνε, πράγματι, ἀπρόσβλητον μεῖναν ἀπὸ πάσης ἐπιδημίας, καὶ τῆς χολέρας καὶ τοῦ κοιλιακοῦ τύφου, καὶ ὅτε ἔτι αἱ φοβεραὶ νόσοι ἐπὶ τῶν πέριξ συνοικιῶν ἐπισκήψασαι διὰ ζώνης θανατηφόρου περιέσφιγγον αὐτό...

Ἐν τῷ ἰσογείῳ, ἐπὶ τῶν ἑκατέρωθεν πλευρῶν, εἰσὶν αἱ αἴθουσαι τῶν παραδόσεων. Εἶνε ὥρα μαθήματος. Ἀνοίγομεν θύραν τινά· βλέπομεν τὴν διδασκάλισσαν καὶ τὰς μαθητρίας ἐργαζομένας· ἐγείρονται ἐν σπουδῇ ἐκ τῶν βαθρων των, καὶ παρατηροῦσι μετά τινος περιεργίας τὸν ἀδιάκριτον, ὅστις ἐτάραξε τοὺς κύκλους των. Αἱ μαθήτριαι ἐδῶ μὲν εἶνε μικραί, ἀποπνέουσαι ἀκόμη τὸ ἄρωμα τῆς μητρικῆς ἀγκάλης, ἀλλαχοῦ δὲ νεάνιδες ἐπιχαρίτως φέρουσαι τὴν ἁπλῆν ἀλλὰ κομψὴν στολὴν τῶν συσσίτων. Ἐν τῇ εὐρείᾳ αἰθούσῃ, ὅπου διδάσκονται αἱ τάξεις τοῦ προτύπου, εἴδομεν μικρὸν κοράσιον μέχρις ἓξ ἐτῶν, μὲ ξανθοὺς βοστρύχους καὶ ὀφθαλμοὺς ἐξύπνους, ἱστάμενον μόνον ἐν τῇ γωνίᾳ, ἐστραμμένον πρὸς τὸν τοῖχον.

— Τιμωρία εἶναι; τὸ ἠρώτησα.

Ἐκίνησε καταφατικῶς τὴν κεφαλήν του, ἀλλὰ μετὰ τόσης ἀφελείας μετὰ τόσης χάριτος!

Τί διέπραξεν ἀρά γε τὸ ἀθωότατον πλάσμα, καὶ κατεδικάσθη ἐπὶ ὥρας νὰ βλέπῃ τοῖχον ἐνώπιόν του, ἀκίνητον λίθινον πέπλον τεταμένον πρὸ τῶν παιδικῶν του ὀφθαλμῶν;... Ὦ! εἴθε αὐτὴ νὰ εἶνε ἡ τιμωρία του, καὶ μηδέποτε νὰ ἴδῃ, μετὰ ἔτη, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ κεφαλή του θὰ πληροῦται ὀνείρων καὶ ἡ καρδία του ἐλπίδων, τοῖχόν τινα φοβερώτερον, ἐγειρόμενον ὀγκώδη καὶ ἀπότομον, ἀποφράττοντα τὸν ὁρίζοντα τῶν πόθων του!...

Ἐν τῇ ὀπισθίᾳ πλευρᾷ κεῖται τὸ ναΐδριον τοῦ καταστήματος τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, ἧς τὸ ὄνομα ἔφερεν ἡ σύζυγος τοῦ Ἀρσάκη. Εἶνε μικρὸν ἀλλὰ κομψότατον, καὶ μετ' ἄκρας φιλοκαλίας ἐσκευασμένον· διαφαίνετ' ἐν αὐτῷ ἡ γυναικεία καλαισθησία· ἀποπνέει τὸ θελκτικὸν καὶ ποιητικὸν ἐκεῖνο ἄρωμα ὅπερ τόσον καταγοητεύει τοὺς ἐπισκεπτομένους ἐρημικὰ ἐξωκκλήσια. Αἱ μαθήτριαι ἐκκλησιάζονται τακτικῶς ἀνὰ πᾶσαν κυριακὴν ἢ ἑορτήν. Ἵστανται ὀρθαί, ἐν διπλῇ γραμμῇ, καὶ παρ' ἑκάστην τάξιν ἡ οἰκεῖα διδασκάλισσα· ἡ διευθύντρια καὶ τὸ ἄλλο προσωπικὸν τῆς διευθύνσεως ἵστανται ὀπίσω, εἰς τὸ κυκλοτερές βάθος. Τὴν λειτουργίαν ψάλλουσιν αἱ μαθήτριαι καὶ αἱ διδασκάλισσαι. Ὁποῖον δὲ θέλγητρον ἐνέχει τοῦτο δύνανται νὰ ἐννοήσωσι μόνον οἱ ἐν μονῇ καλογραιῶν ἀκούσαντες διὰ γλυκείας, διαυγοῦς καὶ περιπαθοῦς φωνῆς μελπομένην τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν. Πόσον οἱ κατανυκτικοὶ ἐκεῖνοι τόνοι ἀπέχουσι τῶν κραυγῶν ἱεροψαλτῶν τινων! Πόσον εὐχαριστεῖταί τις τότε διότι εἶνε Χριστιανός!..

Ἐπιστρέφομεν, καὶ διὰ λιθίνης κλίμακος κατερχόμεθα εἰς τὰ δωμάτια, ἅτινα χρησιμεύουσιν ὡς ἱματιοφυλάκια. Ἑκάστη μαθήτρια ἔχει ἴδιον ἑρμάριον, φέρον τὸ ὄνομα αὐτῆς. Ἄκρα ἐν πᾶσι καθαριότης. Αἱ μαθήτριαι ὑποχρεοῦνται νὰ ῥάψωσι διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τὰ ἐνδύματα αὐτῶν, ἐφ' ὅσον δύνανται, ἀλλὰ τοῦτο ἐλάχιστα ἀνακουφίζει τὸ ἰδιαίτερον ἐργαστήριον ὅπερ ἐκτελεῖ πάσας τὰς ῥαπτικὰς ἐργασίας τοῦ καταστήματος, ἀδιακόπως ἐργαζόμενον.

Ἀνερχόμεθα εἰς τὸ ἰσόγειον, καὶ δι' ἑτέρας λιθίνης κλίμακος κατερχόμεθα εἰς τὸ ἑστιατόριον. Εἶνε εὐρεῖα ὑπόγειος αἴθουσα πλήρης τραπεζῶν, εἰς ἣν παρακάθηνται αἱ μαθήτριαι κατὰ τάξεις μετὰ τῶν οἰκείων διδασκαλισσῶν. Ἐφ' ἑκάστης τραπέζης παρατίθεται πρόχους πλήρης ὕδατος ἐπάργυρον δὲ κύπελλον πρὸ ἑκάστης μαθητρίας. Ὑάλινον ποτήριον τίθεται πρὸ ἐκείνων μόνον, αἵτινες κατ' ἀνάγκην ποιοῦνται χρῆσιν οἴνου.

Ἐκ τοῦ κανονισμοῦ βλέπομεν ὅτι τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διαίτης ἔχουσιν ὡς ἑξῆς.

«Αἱ σύσσιτοι ἐγείρονται τῆς κλίνης τὸν μὲν χειμῶνα τῇ 6 ὥρᾳ π. μ. τὸ δὲ θέρος τῇ 5η. Ἅμα δὲ ἐνδυθεῖσαι συνέρχονται ὅλαι ὁμοῦ εἰς προσευχὴν παρούσης καὶ τῆς Διευθυντρίας. Μετὰ ταύτην προγευματίζουσι, καὶ εὐθὺς ἄρχονται τῆς μελέτης διαρκούσης μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας. Γευματίζουσι τὴν 12ην καὶ δειπνοῦσι τὴν 6 ὥραν μ.μ. τηρουμένων τῶν περὶ νηστείας διατάξεων τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Δίδεται τροφὴ καθαρά, ἀρκοῦσα καὶ ὑγιεινή, ἐπιτηρουμένη συνεχῶς ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἰδίως ὑπὸ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς.

«Κατὰ τὴν 7 μ.μ. ὥραν τὸν χειμῶνα καὶ τὴν ὀγδόην τὸ θέρος, ἄρχονται τῆς μελέτης ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἁρμοδίων ἐπιμελητριῶν καὶ διδασκαλισσῶν καὶ μελετῶσι μέχρι τῆς 10ης ὥρας, ὅτε προσευχῆς γενομένης ἀπέρχονται εἰς τὴν κλίνην των.»

Δι' εὐρείας κλίμακος ἀνερχόμεθα εἰς τοὺς κοιτῶνας τῶν μαθητριῶν. Ἐντὸς αἰθουσῶν μεγάλων ἢ μικροτέρων εἰσὶ παρατεταγμέναι σιδηραῖ ὁμοιόμορφοι κλίναι, ὧν τὰ προσκεφάλαια καὶ αἱ σινδόνες λάμπουσιν ἐκ χιονώδους λευκότητος. Ὁ εἰσ-

ερχόμενος εἰς τοὺς κοιτῶνας τούτους καταλαμβάνεται ὑπὸ σεβασμοῦ· εἰσδύει εἰς τὸ ἄσυλον τῆς παρθενικῆς ἀγνότητος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἑκὰς εἰσὶν οἱ βέβηλοι στοχασμοί. Ἐπὶ τῶν πλείστων κλινῶν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἑκάστης μαθητρίας ἀνήρτηται εἰκονισμάτιον τῆς παναγίας. Ὦ! αἱ καλαὶ κόραι! Κατακλίνονται ὑπὸ τὴν χάριν τῆς Θεομήτορος, ἀποκοιμώμεναι ἐμπιστεύονται τὴν ψυχήν των εἰς τὴν Ἀγνὴν Παρθένον!... Τίς οἶδεν ἂν τὴν νύκτα τινῶν τὰ χείλη, ἐν ὀνείρῳ, δὲν ψελλίζουσι προσευχήν!...

Παρὰ τοὺς ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τῆς ὁδοῦ Παρθεναγωγείου κοιτῶνας κεῖται τὸ νοσοκομεῖον. Ἀνησυχία τις εἶχε καταλάβῃ τὴν ψυχήν μου καθ' ἣν στιγμὴν εἰσηρχόμην εἰς αὐτό. Ποῖον ἆρά γε δυστυχὲς κοράσιον κεῖται κλινῆρες; Τί ὄνειρον ἆρά γε νὰ βλέπῃ ἡ ταλαίπωρος μήτηρ του, μακρὰν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἢ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐν ᾧ τὸ προσφιλές της ὄν, ὠχρόν, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐσβεσμένους καὶ δακτύλους ἀπεστεωμένους ἐπικαλεῖται ἐκ βάθους καρδίας αὐτήν; Γυναῖκες ἄλλαι ἵστανται παρὰ τὴν κλίνην του, νοσοκόμοι ἀφωσιωμέναι, ἀλλὰ νοσοκόμοι μόνον καὶ ὄχι μητέρες. Πόσαι κόραι, βαρεῖαν κλίνουσαι τὴν κεφαλήν των, ἀνεπόλησαν ἀπὸ τοῦ δωματίου ἐκείνου τὴν πατρικὴν ἑστίαν, καί, ἐν τῇ παραφορᾷ τοῦ πυρετοῦ, εἶδον περὶ αὐτὰς προσφιλεῖς μορφάς, αἵτινες τὴν πρωΐαν ἐξηφανίσθησαν! Εἰσῆλθεν ἆρά γε ποτὲ ἐκεῖ ὁ φοβερὸς ἐπισκέπτης ὁ φέρων κατόπιν του δάκρυα καὶ ὀλοφυρμούς: Ἐκενώθη ποτὲ κλίνη τις ἐκ τούτων ὅπως πληρώσῃ διὰ σώματος ἀβροῦ μικρόν τινα λάκκον τοῦ νεκροταφείου;

Εὐτυχῶς οἱ φόβοι τῆς φαντασίας μου δὲν ἐπηλήθευσαν. Ἐν τῷ νοσοκομείῳ εὕρομεν μίαν μόνην κόρην καὶ ταύτην ἀναρρώσασαν καὶ καθημένην ἐπὶ ἕδρας. Ἅμα ἰδοῦσα ἡμᾶς ἠγέρθη ἐν σπουδῇ, καὶ ἡ αἰδὼς ἐπανήγαγεν ἐπὶ τῶν παρειῶν τὸ ἐρύθημα, ὅπερ εἶχεν ἀφαιρέσῃ ἡ ἀρρωστία.

Ἀκούομεν κρότον σκεπάρνου. Οἱ ξυλουργοὶ κατασκευάζουσι ἑξέδραν τινὰ κλιμακωτὴν ἐφ' ἧς θὰ καθήσωσιν αἱ μαθήτριαι τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς. Παρασκευάζονται δι' αὐτὴν ἐσπευσμένως αἱ λευκαὶ στολαὶ τῶν συσσίτων μαθητριῶν ἐξ ἐγχωρίου ὑφάσματος. Ἀκούομεν γλυκείας φωνὰς νεανίδων ἐν χορῷ ψαλλουσῶν ἐκκλησιαστικὰ τροπάρια. Ἐν ᾧ κατερχόμεθα, ἀπὸ θύρας τινὸς ἀνοιχθείσης ἐκπέμπονται μελῳδικοὶ φθόγγοι κλειδοκυμβάλου.

Εἶνε καιρὸς ν' ἀπέλθωμεν· ζητοῦμεν πληροφορίας τινὰς εἰσέτι. Τὸ προσωπικὸν τῆς διδασκαλίας καὶ διευθύνσεως συνίσταται ἐξ ὀγδοήκοντα προσώπων. Οἱ εὐεργέται τοῦ καταστήματος εἰσὶ περὶ τοὺς τριακοσίους, περὶ τοὺς δέκα δὲ οἱ μεγάλοι εὐεργέται. Διευθύντριαι ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Παρθεναγωγείου ἐγένοντο κατὰ χρονολικὴν τάξιν αἱ κυρίαι Πιταδάκη, ἡ Ἀγγλὶς Κανόν, ἡ Σεβαστὴ Μάνου, ἡ Ἀμεναὶς Καβανιάρη, ἡ Κίτσου καὶ ἡ νῦν διευθύντρια κυρία Κλέβε.

Ἔληξεν ἡ ὥρα τοῦ μαθήματος, καὶ πολλαὶ τῶν μαθητριῶν ἀνθηραὶ τὴν ὄψιν, ζωηραί, μετα βαίνουσι ἀπὸ διαδρόμου εἰς διάδρομον. Δὲν ἔχουσι τὸ κατηφὲς ἐκεῖνο ἐξωτερικόν, τὸ ἦθος ἐκεῖνο τῆς ὀρφανίας, ὅπερ ἔχουσιν αἱ κόραι μακρὰν τῶν μητέρων. Ἐν τῷ σχολείῳ εὗρον ἄλλην οἰκογένειαν. Κατ' ἀρχάς, ὅτε ἦλθον μικραί, ἴσως ἔχυσαν πικρὰ δάκρυα· τὸ Ἀρσάκειον ταῖς ἐφάνη δεσμωτήριον καὶ αἱ διδασκάλισσαι δεσμοφύλακες. Ἀλλὰ τώρα, ὅταν ἔλθῃ, μετὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, ἡ στιγμὴ τῆς ἀναχωρήσεως, ἡ στιγμὴ τοῦ πικροῦ ἀποχωρισμοῦ, θὰ χύσωσιν ἔτι θερμότερα δάκρυα ἀπερχόμεναι αὐτοῦ...

Ὦ, πόσαι ἐκ τῶν νεανίδων τούτων ἃς βλέπω σκιρτώσας, ὅταν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐν ταῖς ὀδυνηραῖς στιγμαῖς τῆς θλίψεως ἢ τῆς ἀπογοητεύσεως θ' ἀναμνησθῶσι μετὰ πόθου τοῦ ἀφελοῦς εὐτυχοῦς μαθητικοῦ βίου, ὁπότε ἡ λύπη ἦτο μικρά, ὅπως καὶ ἡ καρδία των ἡ δυναμένη νὰ φέρῃ αὐτήν!... Πόσαι σκιρτῶσαι κορασίδες ἄλλοτε ἐν αὐτῇ τῇ αὐλῇ, δέσποιναι ἤδη, ἀπολαύσασαι τοῦ βίου ἀναπολοῦσι μετὰ συγκινήσεως τὴν ἤρεμον ἐκείνην εὐτυχίαν!.... Χρυσοὶ παιδικοὶ καὶ ἐφηβικοὶ χρόνοι! εἴσθε ἡ αὐγὴ τῆς ζωῆς, καὶ ἔχετε ὅλην τὴν χάριν, τὴν ποίησιν, τὴν ῥοδίζουσαν γοητείαν τῆς αὐγῆς τῆς ἡμέρας!...

Α. Π. Κ.

ΣΕΙΣΜΟΙ

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ Ὁ ὀργανισμὸς τῆς γῆς

Β'

Ὁλικαὶ κυκλοτερεῖς διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. — Αἱ τρεῖς διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ἐν εἴδει κυκλοτερῶν ἡφαιστειωδῶν γραμμῶν, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι τὰ ὑψηλότερα ὄρη καὶ πάντα σχεδὸν τὰ ἐν ἐνεργείᾳ ἡφαίστεια τῆς γῆς.— Σπουδαιότης τῶν ἡφαιστειωδῶν αὐτῶν γραμμῶν ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν πολλῶν σεισμικῶν φαινομένων. — Ὁ βαθμιαῖος σχηματισμὸς ὀρέων, πεδιάδων καὶ θαλασσῶν.— Πλημμυραι καὶ κατακλυσμοὶ ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἀναδύσεως ὀρέων καὶ χερσονήσων.—Ἐπιστημονικὴ ἐξήγησις τοῦ κατακλυσμοῦ.

Αἱ μεγαλείτεραι ἀλλοιώσεις καὶ διαταράξεις εἰς τὸν στερεὸν φλοιὸν τῆς γῆς ἐγένοντο εὐτυχῶς πρὸ τῆς ἐμφανίσεως ἔτι τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς στερεοποιήσεως, ὡς εἴπομεν, ὁ φλοιὸς ἦν λεπτότατος καὶ ἑκάστη σύμπτυξις καὶ συρρίκνωσις αὐτοῦ ἐγίνετο εὐχερῶς εἰς μέγαν βαθμὸν καὶ εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἐν εἴδει ἐκτεταμένων ῥωγμῶν καὶ διαρρήξεων. Αἱ πτυχαὶ καὶ αἱ ῥωγμαὶ ἦσαν μέγισται, αἱ καθιζήσεις καὶ αἱ ἐξοχαὶ ὑπερμεγέθεις· τότε ἐσχηματίσθησαν τὰ ὑψηλότερα ὄρη, διότι ὁ φλοιὸς τῆς γῆς

τότε ὢν λεπτότατος καὶ ὑπείκων εἰς τὴν πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς συστολὴν ὑπέστη μεγίστας διαρρήξεις διηκούσας κυκλοτερῶς δι' ὅλης τῆς γηΐνης σφαίρας.

Τρεῖς τοιαῦται μέγισται διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς παρατηροῦνται σήμερον ἀκολουθοῦσαι σχεδὸν εὐθείας γραμμὰς περιβαλλούσας ἅπασαν τὴν σφαῖραν τῆς γῆς. Αἱ γραμμαὶ αὗται διέρχονται σειρὰς ὑψηλῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὀρέων, ἐν οἷς ἔτι σήμερον ὑπάρχουσι σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἡφαίστεια τῆς γῆς. Πρὸς τὰς τρεῖς ταύτας κυκλοτερεῖς γραμμὰς συνδέονται καὶ ἄλλαι μικραὶ γραμμαὶ μερικῶν διαρρήξεων τοῦ φλοιοῦ.

—

Ἵνα δ' ὁ ἀναγνώστης κατανοήσῃ εὐκρινέστερον τὰς τρεῖς ταύτας μεγάλας διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, αἵτινες ἐνδιαφέρουσι σπουδαίως ἡμᾶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἑρμηνείαν τῶν φαινομένων τοῦ σεισμοῦ, δίδομεν ὧδε περιγραφὴν αὐτῶν λεπτομερῆ κατὰ τὴν τοῦ Γάλλου ἐπιστήμονος A. Gautier.

Ἡ πρώτη κυκλοτερὴς γραμμὴ τῆς σπουδαιοτέρας τῶν διαρρήξεων ἄρχεται ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ ἄκρου τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς πρὸς βορρᾶν τῆς Παταγωνίας, ἀκολουθεῖ κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀμερικῆς τὴν γραμμὴν τῶν Ἄνδεων ὀρέων, ὅθεν διέρχεται διὰ τῶν πολυαριθμων ἡφαιστείων τῆς Περουβίας, Κολομβίας, τῶν νήσων Γαλλαπάγου, τοῦ ἰσθμοῦ Τεουαντεπὲκ (Tehuantepec) καὶ τῆς Σιέρρα - Νεβάδας. Προχωροῦσα δὲ πάντοτε πρὸς βορρᾶν ἡ γραμμὴ αὕτη διέρχεται διὰ τῶν πολυπληθῶν ἡφαιστείων κρατήρων τῶν νήσων Ἀλεουτίνων καὶ τῆς Καμτσιάτκας, μεθ' ὃ ἀναστρέφεται πρὸς τοὺς τῶν νήσων Κουρίλλων. Ἐκ τούτων δὲ ἡ γραμμὴ ἀπομακρυνομένη τοῦ βορείου πόλου διέρχεται διὰ τῶν ἡφαιστείων τῆς Ἰαπωνίας, τῶν Φιλιππίνων νήσων, τῆς Βορνέου, τῆς Σουμάτρας καὶ ἀφίνουσα πρὸς τὰ δεξιὰ τὴν Αὐστραλίαν εἰσέρχεται ἐν τῷ Ἰνδικῷ καὶ εἶτα τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ, δι' ὧν ἐπανέρχεται εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, ἤτοι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς σειρᾶς τῶν Ἄνδεων πρὸς τὸ μεσημβρινὸν ἄκρον τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἅπασα ἡ σειρὰ αὕτη βρέχεται ὑπὸ θαλάσσης, ἧς τὸ βάθος εἶνε 5—6000 μέτρα σχεδὸν παρὰ τὴν ἀκτήν.

—

Ἡ δευτέρα γραμμὴ ἄρχεται ἐπίσης ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ ἄκρου τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἐκ τῶν ἡφαιστειωδῶν κρατήρων τῆς *Γῆς τοῦ Πυρὸς* (Terre-de-Feu), διέρχεται τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν διευθυνομένη πρὸς τὰ ἡφαίστεια τῶν νήσων Σάνδουϊχ, τὰς ὁποίας ἀφίνει ὀλίγον πρὸς τὰ δεξιά, προχωρεῖ ἐπὶ τῶν ἡφαιστείων τῶν νήσων Ἀλεουτίνων, ἔνθα τέμνει τὴν πρώτην ἀνωτέρω περιγραφεῖσαν γραμμήν. Ἐκεῖθεν δὲ διέρχεται τὴν χώραν τῆς Καμτσιάτκας, ἐν ᾗ ἀριθμοῦνται ἔτι πλείονα τῶν δεκατεσσάρων ἡφαιστείων ἐν ἐνεργείᾳ. Εἶτα διευθύνεται διὰ μέσου τῆς Ἀσίας ἀκολουθοῦσα τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῆς ὀρεινῆς ἁλύσσου, ἥτις χωρίζει τὴν Σιβηρίαν ἐκ τῆς Μογγολίας, τοῦ Τουρκεστάν, τοῦ Θιβὲτ καὶ τοῦ Ἀφγανιστάν, πλήρη παλαιῶν ἡφαιστείων τῶν πλείστων ἤδη ἐν ἀργίᾳ. Ἐκεῖθεν δὲ διέρχεται διὰ τῆς Ἀραβίας καὶ φθάνουσα εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μεταβαίνει ἐπὶ τὴν Ἀφρικήν, ἣν διέρχεται κατὰ μῆκος τῆς μεσημβρινο-ἀνατολικῆς παραλίας ἀκολουθοῦσα τὴν σειρὰν τῶν ὑψηλῶν ὀρέων μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, ἐκ τοῦ ὁποίου εἰσερχομένη εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν διευθύνεται πρὸς τὸν Μαγγελάνειον πορθμὸν καὶ τὴν *Γῆν τοῦ Πυρὸς* τοῦ μεσημβρινοῦ ἄκρου τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ὁπόθεν κατὰ πρῶτον ἀνεχώρησεν.

—

Ἡ τρίτη τέλος κυκλοτερὴς ἡφαιστειώδης γραμμὴ εἶνε κάθετος τῆς διχοτομούσης τὴν σφαιρικὴν γωνίαν τὴν σχηματιζομένην ἐκ τῶν δύο πρώτων κυκλοτερῶν γραμμῶν. Ἡ γραμμὴ αὕτη ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα ἡμᾶς ὡς διερχομένη ἐκ τῆς Μεσογείου καὶ διὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἀναχωρεῖ δὲ ἐκ τῶν ἡφαιστειωδῶν κρατήρων πρὸς νότον τῆς Νικαραγουάης παρὰ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, διευθύνεται πρὸς τοὺς τῶν νήσων Μικρῶν Ἀντιλλῶν καὶ διὰ μέσου τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ διερχομένη μεταξὺ τῶν ἡφαιστείων τῶν νήσων Ἀζορῶν καὶ Καναρίων φθάνει εἰς τὸ στενὸν τοῦ Γιβραλτὰρ πρὸς νότον τῆς Λισσαβώνος τῆς Πορτογαλλίας, ἥτις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τοῦ 1755. Ἐκεῖθεν δὲ βαίνουσα διὰ τῆς Ἀνδαλουσίας, ἥτις κατὰ τὸ 1884 ὑπέστη ἰσχυροὺς σεισμούς, διέρχεται κατὰ μῆκος τῆς Μεσογείου κατευθυνομένη πρὸς τὴν Ἰταλίαν μεταξὺ τοῦ Βεζουβίου καὶ τῆς Αἴτνας καὶ κατερχομένη μικρὸν διὰ τῆς Ζακύνθου διέρχεται δι' ἁπάσης τῆς μεσημβρινῆς Ἑλλάδος κατευθυνομένη πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἀφίνουσα πρὸς βορρᾶν μὲν τὴν Χῖον καὶ Σμύρνην, πρὸς νότον δὲ τὴν Θήραν καὶ Κρήτην. Ἐκεῖθεν κατευθύνεται διὰ μέσου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὸ Κουρδιστὰν καὶ τὰ ὄρη τῶν Ἀχαντίδων (Achantis). Εἶτα δὲ τέμνουσα λοξῶς τὴν χερσόννησον τῶν Ἰνδιῶν κάτωθεν τῶν ὀρέων Vindhya διευθύνεται πρὸς τὴν περιλάλητον γραμμὴν τῶν ἡφαιστείων τῶν νήσων Σουμάτρας καὶ Ἰάβας, παρ' αἷς τέμνει τὴν πρώτην κυκλοτερῆ γραμμὴν ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν, ἔνθα συνέβη κατὰ τὸ 1883 ἡ ἔκρηξις καὶ ὁ καταστρεπτικὸς σεισμὸς τοῦ Κρακάτοα ὄρους. Ἡ θέσις αὕτη τῆς τομῆς τῆς πρώτης καὶ τῆς τρίτης κυκλοτεροῦς γραμμῆς εἶνε ἡ χώρα τῆς γῆς, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ πολυαριθμότερα καὶ τὰ φοβερώτερα ἡφαίστεια.

Ἐκ τῆς χώρας δὲ ταύτης ἀναχωροῦσα ἡ τρίτη γραμμὴ διέρχεται διὰ τῆς Αὐστραλίας τέμνουσα αὐτὴν κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν. Εἶτα διερχομένη διὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ μεταξὺ τῶν ἡφαιστείων τῆς Νέας Ζηλανδίας πρὸς νότον καὶ τῶν νήσων Τόγγα πρὸς βορρᾶν διευθύνεται πρὸς τὰ ἡφαίστεια τῶν νήσων Γαλλαπάγου, δι' ὧν καταλήγει εἰς τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, ἐξ οὗ κατὰ πρῶτον ἀνεχώρησεν.

—

Ἡ Ἑλλὰς ὡς βλέπομεν εἶνε χώρα κειμένη σχεδὸν ὁλόκληρος ἐπὶ τῆς μεγάλης γραμμῆς τῆς διαρρήξεως τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ πάντοτε ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ὑπόκειται εἰς συχνὰς καὶ ἰσχυρὰς σεισμικὰς δονήσεις καὶ εἰς μεταβολὰς τοῦ ἐδάφους μεγάλας. Αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία μαρτυρεῖ περὶ τῶν κατὰ καιροὺς σεισμικῶν καταστροφῶν, ἃς τινας ὑπέστησαν ἐπανειλημμένως οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης. Ἡ διάρρηξις τῶν στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ, ἐφ' οὗ κεῖται τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, ἐπήνεγκεν ἐσωτερικῶς εὐρυτάτας κοιλότητας καὶ ῥωγμὰς ὑπερμεγέθεις κενάς, αἵτινες ἑκάστοτε χαίνουσαι γίνονται αἴτιαι συχνῶν μετακινήσεων καὶ μεταβολῶν τῶν στοιβάδων τοῦ ἐδάφους. Ὁλόκληροι ὄγκοι γῆς καὶ βράχοι μετέωροι ὑπὲρ ἢ παρὰ τὰς κοιλότητας ταύτας διὰ τῆς ἀκαταπαύστου ὑπογείου διαλυτικῆς καὶ χημικῆς ἐπεξεργασίας τῶν τε κυκλοφορούντων ὑδάτων καὶ τῆς κεντρικῆς θερμότητος ἀποσπώμενα ἀποτόμως ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ κατατριβόμενοι δίδουσι χώραν εἰς νέας μεταβολὰς τοῦ ἐδάφους καὶ μετακινήσεις αὐτοῦ καὶ σεισμικὰς δονήσεις. Ἑκάστη δὲ τοιαύτη αἰφνιδία μεγάλη ἀνατροπὴ τῶν ὑπογείων στρωμάτων ἐξακολουθεῖ ἔτι ἐπὶ ἡμέρας τινὰς κατόπιν ἐν εἴδει μικροτέρων καὶ ἀσθενεστέρων δονήσεων, ἕως οὗ ἀποκατασταθῇ καὶ πάλιν ἡ διαταραχθεῖσα πρὶν ἰσόρροπος θέσις τῶν ὑπογείων στρωμάτων ἐπί τινα καιρόν.

Ἡ γραμμὴ δέ, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ Ἑλλάς, ὡς οὖσα διαρρηξις δὲν εἶνε ἐντελῶς εὐθεῖα, ἀλλ' ἀνώμαλος καὶ φέρουσα πλαγίως διαφόρους δευτερευούσας διαρρήξεις κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. Ἕνεκα τούτου δὲν εἶνε καὶ πάντα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἐξ ἴσου ὑποκείμενα εἰς σεισμικὰς δονήσεις. Αἱ πρὸς τοῦτο δὲ ἀκριβεῖς παρατηρήσεις τῶν τελευταίων ἐτῶν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν Σμιθ, ἔδειξαν ὅτι δέκα ἓξ κυρίως κέντρα σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσιν (ἴδε «Ἑστίας» σελ. 554).

—

Ἡ ἀνακαλυψις καὶ ἡ γνῶσις τῶν τριῶν τούτων γραμμῶν τῶν παριστανουσῶν μεγάλας καθολικὰς διαρρήξεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς εἶνε σπουδαιοτάτη, καθ' ὅτι ἐξηγεῖ ἔτι ἡμῖν πλεῖστα φαινόμενα τῶν σεισμῶν καὶ καθοδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀκριβεστέραν ἐκτίμησιν καὶ πιθανωτέραν ἑρμηνείαν αὐτῶν.

Ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἐν ἐνεργείᾳ ἡφαίστεια τῆς γῆς, ἅπερ ἀριθμοῦνται σήμερον περὶ τὰ 250 ἐν ὅλῳ,—εὕρηνται ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων γραμμῶν καὶ ἰδίως, ὅπου αἱ γραμμαὶ αὗται κεῖνται παρὰ τὴν θάλασσαν ἢ διέρχονται διὰ μέσου αὐτῆς. Καὶ ἡ τελευταία αὕτη παρατήρησις ἔχει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς παραγωγῆς τῶν ἡφαιστείων καὶ τοῦ αἰτίου τῶν σεισμῶν ἔτι, ὡς θέλομεν ἴδει κατωτέρω.

Οἱ σεισμοί, οἵτινες πολλάκις συμβαίνουσι καταστρεπτικοὶ ἐπὶ τῶν γραμμῶν τούτων, οὐχὶ σπανίως ἐπέρχονται σχεδὸν συγχρόνως ἐπὶ διαφόρων σημείων τῆς αὐτῆς γραμμῆς.

Ἵνα δὲ μὴ ἀνατρέχωμεν εἰς παλαιότερα συμβάντα, ἀναφέρομεν ὅτι κατὰ τὸ 1883 ταὐτοχρόνως σχεδὸν μὲ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς Ἰσχίας ἐν Ἰταλίᾳ συνέβη καὶ ἡ φοβερὰ ἔκρηξις καὶ ὁ σεισμὸς τῆς νήσου Ἰάβας, αἵτινες κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς. Κατὰ τὸ τρέχον δὲ ἤδη ἔτος μόλις πρὸ μηνὸς συνέβησαν σχεδὸν ταὐτοχρόνως οἱ καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ τῆς νοτιοδυτικῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Καρλεστῶνος κειμένης ὀλίγον τι βορειότερον τῆς αὐτῆς τρίτης γραμμῆς.

—

Μετὰ τὰς μεγάλας ταύτας διαρρήξεις, ἡ γῆ ἐν τούτοις ἐξηκολούθει ἀδιαλείπτως νὰ συμπτύσσεται, συρρικνοῦται, ἀνυψοῦται, καθιζάνῃ, διαρρηγνύεται εἰς διάφορα μέρη τοῦ φλοιοῦ αὐτῆς, ἀλλ' εἰς βαθμὸν μικρότερον, καθ' ὅσον οἱ αἰῶνες διέρρεον καὶ ὁ φλοιὸς διὰ τῆς στερεοποιήσεως καὶ τῆς ἐναποθέσεως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ νέων στιβάδων ἐγίνετο παχύτερος, συμπαγέστερος καὶ μᾶλλον ἀνθιστάμενος εἰς ἐκτεταμένας διαρρήξεις.

—

Οὕτω βαθμηδὸν μετεβάλλετο καὶ ἠλλοιοῦτο ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ καὶ διάταξις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς διὰ τῶν κατὰ τόπους γινομένων κυρτώσεων καὶ καθιζήσεων, δι' ὧν ἐσχηματίζοντο τὰ διάφορα ὄρη καὶ αἱ χλοεραὶ καὶ εὔφοροι πεδιάδες, διὰ μέσου τῶν ὁποίων κατέρρεον πρὸς τὰς θαλάσσας τὰ περισσεύοντα ὕδατα τῶν βροχῶν, δι' ὧν ἀνέδυον ἐκ τοῦ πυθμένος τῶν θαλασσῶν νῆσοι καὶ χερσόνησοι ὁλόκληροι.

Ὅλη αὕτη ἡ ἀένναος μεταβολὴ καὶ μετακίνησις τοῦ φλοιοῦ ἐν τούτοις αἰφνιδίως ἑκάστοτε γιγνομένη παρήγαγε δονήσεις καὶ κλονισμοὺς τοῦ ἐδάφους ἰσχυρούς, οἵτινες ἐπέφεραν μὲν ἐπανειλημμένως μεγίστας καταστροφὰς καὶ ἀπωλείας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ἐγένοντο πρόξενοι μεγίστου καὶ ἀπαραιτήτου καλοῦ διὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὕπαρξιν τῆς ζωῆς· διότι αἱ ἀνωμαλίαι αὗται ἐσχημάτισαν τὰς στερεὰς καὶ περιώρισαν τὰ ὕδατα εἰς εὐρυτάτας λεκάνας, ἤλ-

λως ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἤθελεν εἶναι λεία καὶ ἄγονος καὶ καλύπτεσθαι ὑπὸ ὑδάτων.

Αἱ διαταράξεις αὗται ἑπομένως τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, αἵτινες φαίνονται ἡμῖν ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς ἀνωμαλίαι, εἰσὶν ἐν τούτοις ἀναγκαῖαι καὶ καλαὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς. Αἱ διαταράξεις αὗται ἦσαν διὰ τὸν γήϊνον ὀργανισμὸν ὅρος προόδου καὶ ἀναπτύξεως.

—

Πλείστας ἀλλοιώσεις κατὰ καιροὺς ὑπέστη ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἐκ τῶν συχνῶν καὶ ἀλλεπαλλήλων αὐτῶν μετασχηματισμῶν τοῦ φλοιοῦ, καθ' οὓς χῶραι ὑψηλαὶ καὶ ἐκτὸς τῆς θαλάσσης ἐβυθίζοντο ὑπ' αὐτήν, καὶ ἄλλαι πάλιν ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἀνήρχοντο εἰς μέγιστον ὕψος πρὸς σχηματισμὸν ὀρέων. Καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα ὄρη πολλαχοῦ ἀπαντῶσιν ὁλόκληρα στρώματα λειψάνων ὀστρακοδέρμων, δεικνύοντα καταφανῶς, ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦτο τῶν ὀρέων εὑρίσκετο ἄλλοτε ποτὲ ὡς πυθμὴν ὑπὸ τὴν θάλασσαν.

Ἐν τοῖς κυματισμοῖς τούτοις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς καὶ τοῖς κλονισμοῖς αὐτοῦ ἀπεχωρίσθη ἡ Εὔβοια ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, κατὰ τὸν Πλίνιον, ἡ Κύπρος ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἡ Σικελία ἐκ τῆς Νοτίου Ἰταλίας. Ἐκ τῶν διαταράξεων τούτων καὶ τῶν κυματισμῶν τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς τὸ ἔδαφος, ὅπου ἄλλοτε ἤκμαζεν ἡ ἀρχαία Καρχηδὼν εὕρηται τανῦν βεβυθισμένον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· ἕνεκα τούτων ἐπίσης καὶ ἡ ἀρχαία Μασσαλία τῶν Φωκαέων εὕρηται ὑπὸ τὴν θάλασσαν. Κατά τινα ἐκ τῶν κυματισμῶν καὶ διαταράξεων αὐτῶν τοῦ φλοιοῦ ἀνεφάνη ἡ νότιος Ἰταλία, καὶ ἀνέδυσε τὸ Ταίναρον καὶ ἡ Πελοπόννησος κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀνθρωπότητος.

—

Ἡ ἱστορία ὅλων τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν λαῶν, ἤτοι τῶν κατοικούντων τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἰταλίας, κατὰ παράδοσιν ἀναφέρει μέγαν τινὰ γενόμενον κατακλυσμόν. Ἡ ἐπιστήμη σήμερον μὴ παραδεχομένη κατακλυσμὸν παγκόσμιον ὡς μὴ ὑπαρχόντων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἱκανῶν ὑδάτων, ὅπως καλύψωσι καὶ τὰ ὑψηλότερα ὄρη αὐτῆς, ἐξηγεῖ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο συμβὰν ἐκ τῆς παρακτίου πλημμύρας τῆς θαλάσσης, ἥτις συνέβη ἕνεκα τῆς αἰφνιδίας ἀναδύσεως τοῦ Ταινάρου καὶ τῆς Πελοποννήσου κατὰ μέγα μέρος.

Ἐκ τῆς ἀναδύσεως ταύτης τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ὑπερεκχειλίσαντα ἀποτόμως ἀνῆλθον πρὸς στιγμὴν εἰς ἱκανὸν ὕψος πρὸς τὴν ξηρὰν τῶν παραλίων χωρῶν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ κατέκλυσαν ἀπεράντους ἐκτάσεις προξενήσαντα μεγίστας καταστροφὰς τῶν κατοίκων.

Ἡ ἀνάμνησις δὲ τοῦ γεγονότος τούτου εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἰταλίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔπλασεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ κατὰ διαφόρους παραδόσεις τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος, τοῦ Ὠγύγου καὶ τοῦ Νῶε.

Μὴ ἄρα δὲν συνέβη ὅμοιον περίπου, ἀλλ' εἰς μικρότερον βαθμόν, γεγονὸς καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἔτι μόλις πρὸ τριῶν ἐτῶν κατὰ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς νήσου Ἰάβας καὶ τὴν ἡφαιστειώδη ἔκρηξιν τοῦ ὄρους Κρακάτοα πρὸς νότον τῆς Σινικῆς; Κατὰ τὴν φοβερὰν ταύτην ἔκρηξιν ἅπαν τὸ βόρειον μέρος τῆς νήσου εἰς περιφέρειαν 23 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων ὑπέστη αἰφνιδίαν καθίζησιν. Ὁ γιγαντώδης οὗτος ὄγκος ἅμα καταβυθισθεὶς εἰς 200—300 μέτρα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης παρήγαγεν ἀπότομον ἀνύψωσιν τῶν ὑδάτων καὶ σχηματισμὸν ὑπερμεγέθους κύματος κατακλύσαντος εἰς ἱκανὴν ἔκτασιν καὶ εἰς ὕψος 30—35 μέτρων τὰς περὶξ νήσους καὶ καταποντίσαντος πλείστας κώμας καὶ κωμοπόλεις ἀκμαζούσας ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Ἰάβας καὶ τῆς Σουμάτρας καὶ ἀπολέσαντος πλείονας τῶν 35 χιλιάδων ἀτόμων!

Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον σήμερον τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα νὰ γνωρίσωσιν εὐθὺς τὸ γεγονὸς τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον· ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ ἀτμὸς καὶ τὰ ἀτμόπλοια καὶ ἡ εὐχερὴς συγκοινωνία, δι' ὧν ἐξητάσθησαν λεπτομερῶς τὰ μέρη τῆς καταστροφῆς καὶ ἠρευνήθησαν αἱ ἀπέραντοι ἐκ τῆς αἰφνιδίας πλημμύρας ἐρημωθεῖσαι ἐκτάσεις καὶ ἐξηκριβώθησαν αἱ ἀπώλειαι, βεβαίως ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας οἱ περισωθέντες λαοὶ τῶν νήσων ἐκείνων θὰ ἐνόμιζον ἴσως, ὅτι ἡ πλημμύρα ἦτο παγκόσμιος καὶ θὰ διετήρουν ἐν τῇ ἀναμνήσει τῆς ἱστορίας αὐτῶν τὸ γεγονὸς τοῦτο ὥς τινα νέον γενικὸν κατακλυσμόν!...

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Ἰω. Φουστανος.

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐκθέσεις τοῦ κόμητος Γυέλφορδ.

Γ'

Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος.

Ὁ κ. Κ. Ἀσώπιος, διαμένων πρὸ πενταετίας ἐν Τεργέστῃ, ὅπου διετήρει σχολήν, δικαίως ἀπολαύουσαν μεγάλης φήμης, ἔλαβεν ἐντολὴν παρ' ἐμοῦ, τῇ συγκαταθέσει τοῦ λόρδου Ἀρμοστοῦ, νὰ μεταβῇ εἰς Γοτίγγην καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα, ἐὰν ἤθελε ζητηθῇ ἡ ὑπηρεσία του. Ἀφ' οὗ διέμεινεν ἐπὶ τρία ἔτη ἐν Γοτίγγῃ, ἐ-

πειδὴ δὲν ἦτο ἀναγκαῖος ἐνταῦθα, μετέβη εἰς Βερολῖνον, ὅπου ὡς ἐν Γοτίγγῃ ἐπηύξησε τὰς ἀπείρους γνώσεις τῆς κλασικῆς φιλολογίας, δι' ὧν ἦτο ἤδη πεπροικισμένος. Ἤδη εὑρίσκεται εἰς Παρισίους καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ φέρω αὐτὸν μετ' ἐμοῦ ἐνταῦθα πρὸ τοῦ Νοεμβρίου.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823)

Ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Κ. Ἀσώπιος πρῶτος διδάσκαλος τῶν ἐν Τεργέστῃ Ἑλληνικῶν Σχολείων, ἀπεσταλὴ ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1818 τῇ ἀδείᾳ τῆς Ὑμ. Ὑψ. εἰς Γοτίγγην καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Βερολῖνον καὶ Παρισίους, ὅπου ἐσπούδασεν εἰς τὰς πολλὰς αὐτοῦ γνώσεις νὰ προσθέσῃ καὶ νέας. Ἡ σημερινὴ αὐτοῦ ἐργασία ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει τῶν ἱερέων καὶ τῶν νομικῶν δὲν θὰ διαρκέσῃ πολύ, ἀλλ' ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ ἔσται εἰς ἄκρον ἀναγκαία ἐν τῷ τμήματι τῆς φιλολογίας.

Γ'

Νεόφυτος Βάμβας

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον ἡ μεταξὺ τοῦ Ἱεροδιακόνου Ν. Βάμβα καὶ τῶν Κυρίων(;) Ἀργοστολίου συμφωνία θὰ λήξῃ, δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἀποκτήσωμεν καθηγητήν, ἔχοντα ἀπείρους γνώσεις τῆς φιλολογίας καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823.)

Διεδόθη ὅτι ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ προσκαλέσῃ τὸν διάκονον Βαμβαν ὡς διδάσκαλον τοῦ Ἱεροσπουδαστηρίου. Ἐκλογὴ καλλιτέρα ταύτης δὲν δύναται νὰ γείνῃ. Ἀλλ' οὗτος εἶνε τόσον προσκεκολλημένος εἰς τὸ Ἀργοστόλιον καὶ τὸν οἰκογενειακὸν βίον, διότι ἔχει περὶ ἑαυτὸν πάντοτε τὴν χήραν ἀδελφήν του καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτῆς, ὥστε δυσκόλως θέλει ἀσπασθῇ τὸν μοναχικὸν βίον, ὃν τὸ Ἱεροσπουδαστήριον ἀπαιτεῖ. Διὰ νὰ καταπείσωμεν αὐτόν, ἠδυνάμεθα νὰ τῷ προσφέρωμεν καθηγητικήν τινα ἕδραν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Καὶ ἐπειδὴ εἶνε κάτοχος ἐξ ἴσου τῆς θεολογίας, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλολογίας, δὲν θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἀνταλλάξῃ τὴν ἐν Ἀργοστολίῳ θέσιν του διά τινος καθηγητικῆς ἕδρας.

(Ἔκθεσις τῆς 13 Ἰουνίου 1829.)

Η'

Δρ. Νικόλαος Μανιάκης.

Ὁ Δρ. Νικόλαος Μανιάκης ἐκ Πάργας, καθηγητὴς τοῦ ἀλληλεθνοῦς δικαίου καὶ τῆς νεωτέρας Ἱστορίας, ἀποσταλεὶς ὑπ' ἐμοῦ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης ταύτης (jus delle genti) ἐσπούδασεν εἰς Κανταβριγίαν (Cambridge) μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας πρὸ εὐχαριστήσιν τῶν προϊσταμένων του ἀκαδημαϊκῶν. Ἤδη ἐπιθυμῶ νὰ διατηρήσω αὐτὸν ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς Λονδῖνον, ἵνα παρευρίσκηται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Ναυαρχείου.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823.)

Ὁ καθηγητὴς Μανιάκης (νεωτέρα Ἱστορία) κατὰ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου τοῦ 1826 ἠθέλησε νὰ κάμῃ ἔναρξιν τῶν παραδόσεών του, ἀλλ' ἐλλείψει ἀκροατηρίου ἀπεσύρθη. Τῇ ἡμέρᾳ Πέμπτῃ ἐποιήσατο ἔναρξιν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἐφόρου Καρανδινοῦ, ἐμοῦ (Γυίλφορδ) καὶ τινος ἄλλου καθηγητοῦ καὶ τινος ξένου. Τῇ ἐπιμένῃ ὅμως ἡμέρᾳ εἶχεν ὡς ἀκροατὰς πλέον τῶν 20 φοιτητῶν.

Θ'

Δρ. Γεώργιος Ἰωαννίδης.

Ὁ ἐκ Σμύρνης νέος Γεώργιος Ἰωαννίδης μετὰ τὰς ἐν Γοτίγγῃ σπουδάς του ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα, τὸ παρελθὸν δὲ ἔτος μετέβη εἰς Λιβόρνον. Τὸν εὗρον ἐνταῦθα καὶ λογίζομαι εὐτυχὴς ἐπὶ τούτῳ. Αἱ γνώσεις, ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἐπιτηδειότης πρὸς μόρφωσιν τῶν μαθητῶν του καθιστῶσιν αὐτὸν ἀνεκτίμητον. Χορηγῶ εἰς αὐτὸν τριάκοντα τάλληρα κατὰ μῆνα καὶ προτείνω τὸ ποσὸν τοῦτον νὰ χορηγῆται εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ δημοσίου.... Τοῦτον προτείνω οὐχὶ ὡς καθηγητήν, ἀλλ' ὡς διευθυντὴν τῶν κλασσικῶν σχολῶν. Βοηθεῖται δὲ παρά τινος νέου Κερκυραίου Θωμᾶ Γουλίου.... Ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὰς νυκτερινὰς παραδόσεις ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς, αὐξάνει καθ' ἑκάστην, ἡ δὲ μέθοδος τῆς διδασκαλίας ἣν οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι καθηγηταὶ μετέφερον ἐκ Γερμανίας θέλει ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα, μετὰ τῶν μαθητῶν τῶν κ. Φιλητᾶ καὶ Πικόλου, ἕνα οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἀριθμὸν προβιβασίμων κατὰ τὸν ἐρχόμενον Νοέμβριον.

Ι'

Νικόλαος Πίκολος.

Ἐν ᾧ εὑρισκόμην ἐν μεγάλῃ ἀδημονίᾳ διὰ τὸν διορισμὸν μεταφυσικοῦ.... ἔσχον τὴν μεγίστην εὐτυχίαν νὰ εὕρω τὸν κ. Ν. Πίκολον ἐκ Τυρνάβου ἄνευ ἐργασίας ἐν Ἀργοστολίῳ. Οὗτος εἶνε βεβαίως εἷς τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων Ἑλλήνων τοῦ αἰῶνος, ἔστρεψε δὲ τὴν προσοχήν αὐτοῦ ἰδίᾳ εἰς τὴν φιλοσοφίαν, παραδεχθεὶς τὰς ἀρχὰς τῆς Σκωτικῆς σχολῆς. Ὅθεν μετὰ θάρρους συνιστῶ αὐτὸν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ θεωρῶ τὸν ἑαυτόν μου εὐτυχῆ, διότι δύναμαι νὰ προσθέσω ὅτι οὗτος εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὰς παραδόσεις κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον.

(Ἔκθεσις τῆς 31 Μαρτίου 1823)

Ὁ κ. Νικόλαος Πικολος ἐκ Τουρνάβου τῆς Βουλγαρίας ἐξεπαιδεύθη κυρίως ἐν Παρισίοις. Μετὰ ταῦτα ἔμεινεν ἐπί τινα χρόνον ἐν Κεφαλληνίᾳ ὅπου ἐγὼ εὗρον αὐτὸν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος Οὗτος διδάσκει μεταφυσικήν, ἀκολουθῶν τὸ σύστημα τοῦ Dugeld Stuart. Ἤκουσα σχεδὸν ὅλας τὰς παραδόσεις του, εὗρον δὲ αὐτὰς σαφεῖς εἰς γλῶσσαν γλαφυρὰν καὶ καθ' ὁλοκληρίαν ἀπηλλαγμένας τῶν ἐπικινδύνων ἐκείνων ἀρχῶν, αἵτινες δυστυχῶς εὐκόλως δύνανται νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς ἐπιστήμην ἀναγκαίαν ὅσῳ καὶ λεπτήν. Ὀφείλω δὲ νὰ παρατηρήσω ὅτι ἡ γλῶσσα, ἣν λαλοῦσιν οἱ μνημονευθέντες καθηγηταὶ εἶνε καθαρωτέρα ἐκείνης, ἣν οἱ κάτοικοι τῆς νήσου μεταχειρίζονται, καὶ ὅτι μάλιστα οἱ καθηγηταὶ καθιστῶσι προσεκτικοὺς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν εἰς τὰ λάθη τῆς κοινῆς γλώσσης, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ ἀποφεύγωσιν.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

Ἐκ τῆς ἐπετείου ἐκθέσεως τῆς περιλαμβανούσης τὰ τελεσθέντα ἐν τῇ ταχυδρομικῇ ὑπηρεσίᾳ ἀπὸ 1 Ἀπριλίου 1885 μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1886 ἀποσπῶμεν τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο παρεδόθησαν ἐπιστολαὶ 1,403,547,900 παρατηρεῖται δ' αὔξησις ἐπὶ τῆς αὐτῆς χρονικῆς περιόδου τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ 3,2 τοῖς ἑκατόν, καὶ ἀντιστοιχοῦσι δι' ἕκαστον κάτοικον τοῦ βασιλείου 38,6 ἐπιστολαί. Ἐπιστολικὰ δελτάρια 171,290,000· αὔξησις 6,5 τοῖς 100. Προσθέτοντες εἰς τοὺς ἄνω ἀριθμοὺς τὰ ἔντυπα, τὰς ἐφημερίδας, τὰ δέματα εὑρίσκομεν 2,091,183,822. Προσετέθησαν εἰς τὰ προϋπάρχοντα 371 ταχυδρομικὰ γραφεῖα καὶ 860 γραμματοκιβώτια. 12,822,067 ἐπιστολαί, δελτάρια, ἐφημερίδες καὶ δέματα ἐπεστράφησαν. Ἐκ τούτων 441,765 δὲν κατωρθώθη νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τοὺς ἀποστολεῖς αὐτῶν· 175,246 περιεῖχον χρηματικὰ ποσά, καὶ 26,928 ἦσαν ἄνευ διευθύνσεως· 1620 ἐπιστολαὶ ἐκ τῶν τελευταίων τούτων περιεῖχον εἰς χρήματα καὶ συναλλάγματα 93,321 φράγκα καὶ 50. Πληθὺς ζῴων μεθ' ὅλην τὴν ἀπαγόρευσιν ἀπεστάλη διὰ τοῦ ταχυδρομείου. Εἰς Δουβλῖνον μόνον ἐν τῇ μεταβιβάσει ἐκρατήθησαν δύο ὄρνιθες, ὀκτὼ ποντικοὶ καὶ δύο ἀκανθόχοιροι. Μία ἐκ τῶν ὀρνίθων ἀποστελλομένη εἰς κτηνίατρον τοῦ Λονδίνου ἦτον ἄρρωστος καὶ ἀπέθανε μεθ' ὅλας τὰς φροντίδας τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ταχυδρομείου. Πάντα τὰ ἄλλα ζῷα ἀπεδόθησαν ζῶντα εἰς τοὺς ἀποστολεῖς αὐτῶν.

Ἀποστολεύς τις ἐκ Λιβερπούλης παρεπονέθη ὅτι δέμα περιέχον φιάλην οἴνου καὶ κυτίον σύκων δὲν ἐπεδόθη εἰς τὸν παραλήπτην, ἀνακρίσεως ὅμως γενομένης ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ὑπηρέτης ὅστις ἔφερεν αὐτὰ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον κατεχράσθη. Ὅτε δὲ κυρία τις Ἰωάννα τόνομα παρεπονέθη ὅτι ἐπιστολὴ ἀπευθυνομένη πρὸς αὐτὴν δὲν ἐλήφθη, ἡ ἐξέτασις ἀπέδειξεν ὅτι 29 κυρίαι φέρουσαι ταὐτὸ ὄνομα κατῴκουν ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ, οὐδεμία δ' ἔνδειξις τῆς διευθύνσεως ἠδύνατο νὰ ὁδηγήσῃ τὸν διανομέα, ἵνα ἀνεύρῃ τὸν ἀληθῆ παραλήπτην. Ἐπιστολή τις περιεῖχε τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν· «Τῷ κυρίῳ τάδε, κατοικοῦντι εἰς ἀπόστασιν τριῶν μιλίων ἐκ τῆς ἀγορᾶς τῶν κτηνῶν ἐν τῷ κτήματι τοῦ δουκὸς τοῦ Μπουκλέϋ.»

Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Σὰν ἔρθ' ἡ βαρυχειμωνιὰ 'ς τὸν οὐρανό μας μαύρη,
Δὲν κλαίω τὸ γοργὸ πουλί, ποῦ πάει μὲ τὰ πουλιὰ
Ναῦρῃ 'ς τὰ ξένα ἄλλη φωλιὰ
Καὶ καλοσύνη ναῦρῃ.

Μὰ κλαίω τὸ φτωχὸ δεντρὶ ποῦ θὲ νὰ μένῃ ἀκόμα
Καὶ μ' ὅλα τὰ χιονόβροχα καὶ μ' ὅλον τὸν βοριᾶ
Πάντα 'ς τὴν ἴδια τὴ μεριά,
Πάντα 'ς τὸ ἴδιο χῶμα.

Κι' ὅταν χωρίζῃ δυὸ καρδιαῖς ἡ τύχη ἡ ὠργισμένη,
Δὲν κλαίω ἐκείνη τὴν καρδιὰ ποῦ θὰ ξενιτευτῇ,
Μὰ κλαίω καὶ πονῶ γι' αὐτὴ
Ποῦ μοναχὴ θὰ μένῃ.

Γεωργιος Δροσινης

ΣΗΜΕΩΣΕΣ

Ἐκ Πετρουπόλεως ἐκπέμπονται προσεχῶς δύο ἐπιτροπαί· ἡ μὲν εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν καὶ τὴν λίμνην Ὀνέγα ὅπως μελετήσῃ τὸ σχέδιον διώρυγος ἑνούσης ταύτην μετὰ τῆς θαλάσσης· ἡ δὲ εἰς τὴν διοίκησιν Πέρμ πρὸς προκαταρκτικὴν μελέτην σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μεταξὺ Κάμας καὶ Πετσόρας.

Ἐν τῷ Ἀμερικανῷ ἐπιστήμονι περιγράφεται μηχάνημά τι τοῦ Τζὼν Ἄδαμς δι' οὗ κατορθοῦται νὰ σταματᾷ ἐν ἀκαρεῖ πλοῖον πλέον ἐν μεγάλῃ ταχύτητι καὶ οὕτω καθίστανται αἱ συρράξεις ἧττον ἐπικίνδυνοι. Τὰ γενόμενα πειράματα ἀπέδειξαν τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ μηχανήματος.

Ἐν Λειψίᾳ διατρίβει κατὰ τὸ παρὸν διάσημος ἱάπων δικαστὴς ἀποσταλεὶς ὅπως σπουδάσῃ τὴν νομοθεσίαν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν νόμων τοῦ γερμανικοῦ κράτους. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ἐσύστησεν αὐτὸν εἰς τὸν πρόεδρον κ. Σίμψωνα μεθ' οὗ συνεννοεῖται διὰ διερμηνέως, διότι ὁ σοφὸς ἱάπων δικαστὴς γνωρίζει μόνον τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

Ἐν τῇ πόλει Darkehmen τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσ-

σίας ἐωρτάσθη πρό τινων ἡμερῶν ἡ ἔναρξις τοῦ νέου δι' ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμοῦ, δι' οὗ ὄχι μόνον φωτίζονται ἅπασαι αἱ ὁδοὶ ἀλλὰ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν πολλῶν οἰκιῶν. Ἡ δύναμις δὲ πρὸς παραγωγὴν τοῦ φωτὸς παρέχεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, ὅστις ῥέει διὰ τῆς πόλεως. Ὁ ὑπουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως Gessler ἀπέστειλε τῷ δήμῳ συγχαρητήριον τηλεγράφημα.

Ἡ βασίλισσα Μαργαρίτα τῆς Ἰταλίας ἔχει περιδέραιον ἐξ ἐρυθρῶν κοραλλίων τὸ ὁποῖον πάντοτε φέρει ἐπὶ τοῦ σώματός της ἡμέρας τε καὶ νυκτός. Ἐὰν δὲ ἐνίοτε τὸ περιδέραιον τοῦτο δὲν ἁρμόζεται πρὸς τὸν λοιπὸν κόσμον τῆς βασιλίσσης, ἐγκρύπτεται ὑπὸ τὸν χιτῶνα. Περὶ τοῦ περιδεραίου τούτου ὑπάρχει ἡ ἑξῆς διήγησις. Πρὸ πέντε ἐτῶν ὁ Ἰταλὸς διάδοχος τοῦ θρόνου Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ μετέβη μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ εἰς Ἐνετίαν χαριν ἀναψυχῆς. Ἐκεῖ ἐπί τινος παραθύρου ἐμπορικοῦ καταστήματος παρετήρησεν κοράλλια ἅτινα τῷ ἤρεσαν καθ' ὑπερβολήν. «Θὰ τὰ ἀγοράσω, εἶπε, διὰ τὴν μαμά μου», καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ καταστήματι, ἠρώτησε περὶ τῆς τιμῆς. «—Τόσα χρήματα, εἶπε, ὅσα μοὶ ζητεῖτε δὲν ἔχω· ἀλλὰ θὰ σᾶς κάμω τὴν ἑξῆς πρότασιν. Θὰ ἀγοράσω σήμερον ὀλίγα μόνα κοράλλια, ὅσα δύναμαι ἐκ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἔχω. Τὰ ἄλλα σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ τὰ φυλάξετε, καὶ ὁσάκις οἰκονομῶ ἐκ τῶν χρημάτων μου ἱκανὸν ποσόν, θὰ σᾶς τὸ στέλλω ἵνα μοὶ στέλλετε ὅσα κοράλλια δύναμαι ν' ἀγοράσω διὰ τοῦ οἰκονομηθέντος ποσοῦ». Ἡ συμφωνία ἐγένετο ἀποδεκτή, οὕτω δὲ μετὰ δύο ἔτη ἠδυνήθη ὁ βασιλόπαις νὰ ἐγχειρίσῃ τὸ περιδέραιον εἰς τὴν μητέρα του. Ἡ δὲ Μαργαρίτα μαθοῦσα κατόπιν τὰς λεπτομερείας τῆς ἀγορᾶς ταύτης τόσῳ συνεκινήθη ὥστε εἶπεν εἰς τὸν υἱόν της: — Τοῦτο εἶνε τὸ πολυτιμότερον τῶν κοσμημάτων μου· θὰ τὸ φέρω πάντοτε ἐπὶ τοῦ σώματός μου, ἵνα μοὶ ἐνθυμίζῃ τὴν τρυφερότητά σου καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην σου.»

Τὰ «Εἰκονογραφικὰ Νέα» ἀφιεροῦσι τρίστηλον ἄρθρον εἰς τὰ προϊόντα τῆς Κύπρου ἐν τῇ Ἀποικιακῇ Ἐκθέσει τοῦ Λονδίνου, ἥτις διετράνωσε τὸ μεγαλεῖον τοῦ Βρετανικοῦ κράτους καὶ ἀπέδη ἐκ πάσης ἀπόψεως ἐπιτυχεστάτη. Ἡ ἑλληνικὴ νῆσος, καίπερ ἀμαυρωθεῖσα λόγῳ πολυτελείας ὑπὸ ἄλλων ἀγγλικῶν κτήσεων, παρέστη ἐν τῇ ἁμίλλῃ ἀρκούντως εὐπρόσωπος. Τινὰ ἐκ τῶν ἐκτεθέντων μεταξωτῶν ὑφασμάτων ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῆς ἀνάσσης, τὸ ἐνδιαφέρον δ' εἵλκυσε καὶ ὁ ἀρχαϊκὸς τρόπος, καθ' ὃν ὕφαινον τὸ νῆμα τρεῖς Κύπριαι γυναῖκες, πεμφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Σὶρ Βίδδωλφ. Διάφοροι Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ ἐξέθηκαν εἰκόνας καὶ φωτογραφίας τοποθεσιῶν τῆς νήσου, συλλογὰς ὅπλων, ἀγαλμάτων, κειμηλίων καὶ κεραμείων σκευῶν. Τὰ ποικίλα γεωργικὰ προϊόντα τῆς νήσου ἐμαρτύρησαν φυσικὸν πλοῦτον οὐκ εὐκαταφρόνητον, μεγάλως δ' ἐθαυμάσθησαν τὰ πρὸς καταστροφὴν τῶν ἀκρίδων μηχανήματα. Καὶ οἱ Κύπριοι οἶνοι εὗρον ἐν τῇ Ἐκθέσει οὐ μικρὰν κατανάλωσιν, καίτοι ἐκρίθησαν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων λίαν γλυκεῖς.

Ὁ ἀντιναύαρχος Θωμαζὲ ἐξητήσατο παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἄδειαν νὰ συγκροτήσῃ ἑταιρείαν, ἀναδεξομένην νὰ καταστήσῃ τοὺς Παρισίους πόλιν οὕτως εἰπεῖν ἐπιθαλάσσιον, ὥστε νὰ καταίρωσιν αὐτόσε ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ πλοῖα μεγάλης χωρητικότητος. Ἡ διῶρυξ, ἡ ἀκολουθοῦσα τὸν ροῦν τοῦ Σηκουάνα, θὰ καθίστατο διπλασία τῆς τοῦ Σουὲζ κατὰ τὸ πλάτος, ὁ δὲ λιμὴν θὰ ἔκειτο ἐν St. Denis καὶ Poissy. Τὰ ἀναλώματα τῆς τεραστίου ταύτης ἐπιχειρήσεως προϋπελογίσθησαν εἰς 110 ἑκατομμύρια. Ἡ Ἑταιρία δὲν ζητεῖ παρὰ τῆς κυβερνήσεως χρηματικὴν χορηγίαν ἀλλὰ μόνον τὸ δικαίωμα νὰ καρποῦται τὴν διῶρυγα 99 ἔτη, καὶ νὰ εἰσπράττῃ κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα διαπορικὰ τέλη, ὁρισθησόμενα ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς κυβερνήσεως.

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου Π. οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ τάξιν καὶ ἡσυχίαν κατὰ τὰς παραδόσεις του. Οἱ μαθηταὶ προσήρχοντο ἀπαράσκευοι εἰς τὸ μάθημα, κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἔπραττον πλεῖστα ὅσα. Ὁ καθηγητὴς ἐπὶ τέλους τόσῳ εἶχε συνειθίσει εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην, ὥστε οὐδεμίαν πλέον ἔδιδε προσοχήν. Ἡμέραν τινὰ ὅμως ὅλοι οἱ μαθηταὶ ἐκ συμφώνου ἀπεφάσισαν καὶ τὸ μάθημα τῆς ἑπομένης ἡμέρας νὰ μάθωσι καλῶς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ νὰ φερθῶσι κοσμίως. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὁ καθηγητὴς Π. εἰσέρχεται εἰς τὴν τάξιν. Νεκρικὴ ἠρεμία. Θεωρεῖ ἔκπληκτος τοὺς μαθητάς, μεταβαίνει εἰς τὴν καθέδραν, ἀφίνει ἐκεῖ τὰ βιβλία του, ἀλλ' ἡ ἡσυχία ἐξακολουθεῖ. Ὁ καθηγητὴς ἄρχεται νὰ γίνεται ἀνήσυχος. Ἀρχίζει τὸ μάθημα. Οἱ μαθηταὶ τῷ ἀπαντῶσιν ἀπταίστως. Τὸ βιβλίον τρέμει εἰς τὰς χεῖράς του. Ἐξετάζει πλῆθος μαθητῶν· ὅλοι εἶνε ἐκτάκτως παρεσκευασμένοι, ἡ δὲ τάξις εἶνε τόσον ἥσυχος ὡς νὰ εἶνε κενή. Αἴφνης ὁ καθηγητὴς ἀνορθοῦται ὅλος, ῥίπτει τὸ βιβλίον ἐπὶ τῆς καθέδρας καὶ μετὰ φωνῆς στεντορείας «Αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν μ' ἀρέσουν» φωνάζει· «αὐτὸ εἶνε μία τρομερὰ συνωμοσία, θὰ τιμωρηθῆτε παραδειγματικῶς».

Δύο νέοι εἰσέρχονται εἴς τι τῶν καλῶν ξενοδοχείων τῶν Ἀθηνῶν φιλονεικοῦντες μεγαλοφώνως.—Ἔχομε 10 μπουκάλες κρασὶ στοίχημα, — λέγουν εἰς τὸν προσελθόντα ξενοδόχον, ὅστις ἐγνώριζεν ἀμφοτέρους πρὸ μακροῦ χρόνου.

— Θέλετε νὰ τῆς φέρω τώρα; ἐρωτᾷ οὗτος.

— Ναί, λέγει ὁ εἷς τῶν νέων ἀλλὰ θὰ πληρωθῇς ἅμα τελειώσῃ τὸ στοίχημα, ὅταν θὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ χάσῃ ἀπὸ τοὺς δυό μας.

— Δὲν μὲ μέλει, λέγει ὁ ἀγαθὸς ξενοδόχος, ἕνας ἀπὸ τοὺς δυό σας θὰ χάσῃ βέβαια.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ προστίθενται καί τινες ἄλλοι φίλοι καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον καὶ αἱ 10 φιάλαι ἦσαν κεναί.

—Καὶ δὲν 'μποροῦμε νὰ μάθωμε... λέγει μειδιῶν ὁ ξενοδόχος ὅταν οἱ δύο φίλοι προσῆλθον ὅπως ἀποχαιρετήσωσιν αὐτόν.

— Γιατί ὄχι. Ἐνῶ πρὶν διηρχόμεθα πρὸ τῆς Ῥωσσικῆς ἐκκλησίας, ἐγεννήθηκε 'στὸ κεφάλι τοῦ Γιάννη ἡ ἀπορία ἂν πέσῃ τὸ καμπαναριό, ἀπὸ ποιὸ μέρος θὰ πέσῃ· ὁ Γιάννης ἔλεγε δεξιά, ἐγὼ ἔλεγα ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ δρόμου. Τέλος ἐβάλαμε στοίχημα. Νὰ ἰδοῦμε· ὁποιος χάσῃ θὰ πληρώσῃ τῆς μπουκάλες».

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1886—596.